

INFORMAČNÝ
SERVIS

6-7

Першы ославы
Дня Русинів

NÁŠ
JUBILANT

4

Инж. Павел Дупканіч

| fakty | kultura | historia |
aktualne informacie o Rusinoch
a nielen pre Rusinov

| факты | культура | історія |
актуальні інформації о Русинах
а не лем про Русинів

UDALOSTI
A KOMENTARE

9

Протіповодньовы акції
влада занедбала

Ексцелентне свято русиньского слова 11-ый рочник – Духновічового Пряшова

Сілвія Лисінова, фото -нем- і РВ

11-ый рочник цілословенського конкурзу з меджі-народнов участво в де-кламатції поезії, прозы, властной творчости, народного і біблїчного

джілабірці, Свідник, Бардійов, Стара Любовня, Пряшів, Кошыці, Сабинів, што ведно творило участь **2-ох матерьскых, 18-ох основных школ і трьох Гімназіій** з чого выплывать, же тото было дотеперь **найвекше** заступіня МШ, ОШ Гімназіій в історії

▲ Театер Кастінг із Шаріш. Ястрабля представив ся в малых сценічных формах.

росповіданя - Духновічів Пряшів 2010, котрый прохидов 18-го юна 2010 в Театрі А. Духновіча в Пряшові несе ся під тов значков много атрібутив **НАЙ**. Першым **най** є факт, же на тім рочнику брали участь декламаторы з **найвече** окресів, конкретно: Снина, Ме-

участей на акції. Далшым **най** бов факт, же 11-ый рочник Духновічового Пряшова 2010 одбыв ся за участи заграничных гостів – наших братів, Русинів, з України, котрых заступовалы **найліпшы** декламаторы з **Русиньскых**

► с. 2-3

Глоса

Сілвія Лисінова
шефредакторка Інфо Русина

Серія трьох волеб (Мадярсько, Чесько, Словенсько), котры перевернули середню Европу горіногами, на Словенську завершыла ся оправдовыма фанфарами. Бо „правіця“ по другый раз в своїм демократічнім жывоті знова лем о трошечкы перебила популістичный нештандрад, котрый під Маковицов і Бескідами суплує тото, чому в щастливіших регіонах Словенська звыкне говориты ся „демократічна лявіця“. Через дакілько днів будеме мати на Словенську нову коалічну владу, котра сама вызначіть собі, што суть ей пріоріты. Вірьме, же єднов із них буде окрем іншого і ліпше і ефектївніше фінанцованя меншыновых культур, в тым смыслі, жебы інштїтуції, котры роблять на добровольній базі і выдавають, наприклад, періодічны пресы, які виходять регуларно цілий рік не мусли за фінанціями, од їх схваліня на зачатку рока, чекати аж до половины рока, так як тому было дотеперь. Сам председа єдної із коалічных партій – Мост - Гід - Бела Бугар повів, же коаліція уж договорила ся на новім, ефектївнїшій фінанцовані меншыновых культур. Лем жаль, же і конкретно не высловив ся ку тому, як тото хоче реалізовати, кідь не подарило ся йому пересвідчіти своїх політічных партнерів о прїятї тзв. меншынового закона, котрый бы рішыв проблематіку народностных меншын зо вшыткых аспектів сполоченсько-політічного жывота. О шанцах, котры достала опозиція дасть ся написати много, лен не тото, же собі їх выбойовала... Але як гварить ся, надія умерать послідня, зато і нам оставать вірити, же Русины не будуть про нову владу „лем“ лоялнов народностьов, бо не гундрають і не скаржать ся, і же пожадованями Русинів (як меншыны без свого штату) буде ся нова влада достаточні заоберати.

Молитва за русиньский народ

(День Русинів, Пряшів 4. 6. 2010)

Господи Боже наш, чоловіку любимый Владыко, посмотри своим милостивым оком на свой русиньский народ і выслухай наши молитвы, котры тоби із довірив прїносиме, бо ты сам повів: „Вірьте, же вшытко, што в молитві будете просити – достанете і сповнитъ ся вам,“ а тыж і слова: „Просте і дасть ся вам.“ А зато і мы, хоць і недостойны, в надії на твою милость, просиме: Обдаруй своим добром свой народ і выповний його добры желаня. Іщі ку тоби, Господи Боже наш, молиме ся, жебы до сердце верьхности вмїстив ты добрый задум о нашим народі і так йому даровав повне народне і релігїйне розвиваня. Господи! Най буде тота наша просьба ку твоей славній великодостоинства любя, як приемне ароматічне кадило. Своім вірным Русинам і вшыткым ту участным людям даруй тілесне і духовне здравя, довгый вік і взростаня во вшыткых честнотах.

ПОДАЙ ГОСПОДИ СВОЙОМУ РУСИНЬСКОМУ НАРОДУ І КРАЇНІ В КОТРОЙ ЖЫЄ: МІР, ЗДРАВЯ, ДОЛГОДЕНСТВІЄ, НА МНОГАЯ І БЛАГАЯ ЛІТА.

ПОДАЙ ГОСПОДИ АРХІЕРЕЯМ І СВЯЩЕНСТВУ, НАШОМУ ДЕРЖАВНОМУ НАЧАЛЬСТВУ І ВЕРЬХНОСТИ І ВШЫТКЫМ ТУ УЧАСТНЫМ ЛЮДЯМ МІР, ЗДРАВЯ І ДОЛГОДЕНСТВІЄ НА МНОГАЯ І БЛАГАЯ ЛІТА.

Молитва за Русиньский народ є зложена з 2-ох - 3-ох офіціальных літургїчных просеб на „Всяке прошіня“. Зложыла ей редакція Грекокатолицького русиньского календаря з нагоды Дня Русинів на Словенську.

► с. 1

недільных школ. Меджі дальше **най** належыть і пряме гласування про **найпопулярнішого** русиньского писателя на Словеньску, котре того року одбыло ся по-першы раз, або **най**веще ціні і оціненых, **най** Лавреат за ціложывотный принос у выуці русиньского языка і пригатовліня декламаторів на Духновічів Пряшів, **найбогатше** оцініня про учітелів, **най** лукратівніша порота, **най** популярніша модерна русиньска співанка як і много **найліпшых** творів... Але подьме попоряду!

ЕМОТИВНЫЙ ЗАЧАТОК

Мы досправды рады, же до міста Пряшова, котре є міцно споєне з меном славного русиньского великана А. Духновіча, приходять з великов любовйов участники (так як уж мы увели) практично з каждого регіона Словеньска. Свято літературного русиньского слова одкрыло ся русиньсков гімнов *Я Русин быв...*, через ей звучаня двома декламаторы з Підкарпатя, в їх народных кроях несли русиньску і словеньску заставу, тым властні організаторы высловили контраст співналежности. По емотивній часті, модераторського слова хопили ся двома молоды і активны русиньскы особности, **Сільвія Зелінкова**, редакторка русиньского высиланя СРо в Кошыцях і **Михал Ільканин**, герець Театра А. Духновіча, котры конферованя дословні пережывали, а же їм тото ішло досправды добрі - о тім потверджує лем факт далшого **най** про „скорє“ модераторів! Єденадцять років презентації русиньского літературного слова собі фурт заслужыть холем пару вдячных слов, ку тому высловив ся тот найкомпетентніший - закладатель і главный організатор Духновічового Пряшова – Русиньска оброда на Словеньску (РОС), в особі ей председы **Владимира Противняка**, котрый по вступнім приговорі офіціално одкрыв 11-ый рочник цілословеньской акції.

ЕКСЦЕЛЕНТНЫ ВЫСТУПЫ „МАЛЮСІВ”

Найвекшу кількість і **найякостнішы** выступи участників мав тогорочный конкурз в першых двох категоріях, котры творили школяри і школяри першого ступіня основных школ. Кідь зачали приходити на сцену „малюси“ зо школкы, як напр. **Максім Сійка** з МШ на ул. Духновічовій в Меджілабірцях, так думам, же многы з притомных остали без дыху ... Поперед сидячих людей, як выходив на сцену, было йому

▲ *Най модераторы Духновічового Пряшова 2010: Сільвія Зелінкова, Михал Ільканин.*

видно лем голову, але як зачав декламовати, його голос было порядні чути. Максім бив досправды перфектні пригатовлений як з языкового, так і з художнього боку, за што собі выслужыв тїтул **найліпшого** школяря Духновічового Пряшова. А його бабка, **Анна Мігальцова** (бывша учітелька русиньского языка), котра його на тоту акцію одповідні приготовила, собі заслужыть од організаторів велике ДЯКУЄМЕ, бо праві она бы мала быти взором про выштыкых в тім як мать ся передавати родный язык тій наймолодшій генерації. Декламаторы черяли ся на сцені єден за другим, як їх выкликовали модераторы, декламовали творы русиньскых поетів і прозаїків, але і переклады іншых писателів. Аж 80 % при декламовані звучали творы од русиньского писателя **Осіфа Кудзея**, но было чути і творы дальшых писателів як Ш. Сухого або Ш. Смолея. Уровень декламованя в старшых категоріях, порівнюючі з попередніма рочниками цілословеньского конкурзу, была маленько слабша. З дакотрыма школярями іщі кус треба было поробити над текстом, жебы добрі порозумили і вжыли ся до обсягу, котрый презентовали перед публікыв і одборнов поротов, яка была дословні одборна, бо ей творили „кумшмайстры“ в окремых професіональных одборностях культурно-сполоченьского жывота Русинів на Словеньску. За тогорочный поротцьовский стіл засіли: **Марія Джоғанова** - догорочна учітелька русиньского языка в Шарішскім Штявнику свідницького окресу і членка МО РОС

в Свіднику, **Яна Труціньска-Сива** - режісерка НЕВ Словеньского радія в Кошыцях, **Маріян Марко**, діректор Театру А. Духновіча, **Марія Лендел** з України, председкіня школьської рады Русиньскых недільных школ і учітелька русиньского языка в Мукачеві. Председом пороты бив **Осіф Сіпко**, продекан Філософічної факулты ПУ, член МО РОС у Пряшові, котрый мав при завершалнім выгодночіні два голосы так як в суперстар! Одборну пороту очаровали і нашы братя Русины – гости із Підкарпатя - **Оксана Росул**, **Александра Дичка** і **Александр Цібере**, котры были великым прикладом красног декламованя. Рекордна была участь і гімназістів - **Марії Шуркаловой** з Бехерова, **Николы Шкваровой**, **Юлії Шкваровой** з Камюнки і **Вікторії Родаковой** з Бардейова, котры вытворили здорову конкуренцію **Ерікови Гунарови**, котрый за послідні рокы в IV-ій категорії (штуденты СШ, Гіназії і ВШ) бив практично сам. Но велике подякованя належыть выштыкым декламаторам, учітелям і родичам і тым о котрых не пишемо по мені, бо было на них відіты велику силу хотіня і радости зо свята русиньского слова, што є векшым оцініньом як матеріалны дары. Може як раз з тых молодых людей, будуть раз добры русиньскы писателі, котры переберуть штафету од старшого покоління русиньскых літераторів.

ГУНЯРА Є ПРОСТО ГУНЯРА

Зніна сценара 11-го річника Духновічового Пряшова была інша опротів попереднішым і в тім, же організаторы на сцені ТАД-у вычеряли жанры, значить, з декламованя ся перешло перед коротков перервов на жанер модерной русиньской співанкы, в подобі остріляного співака **Кістіяна Гуняры із Стаціньской Розтокы**. І было то добре рішєня, бо Крістіян своїм выступом многых декламаторів посмілив, но і самособов, же молоды декламаторкы і очаровав... Но,

іщі єден факт, при його выступі міцно указав ся тзв. локалпатріотізм, бо цілий сниньский регіон бив на ногах...

ОСІФ КУДЗЕЙ- НАЙПОПУЛАРНІШЫЙ РУСИНЬСКИЙ ПИСАТЕЛЬ НА СЛОВЕНЬСКУ

Мєно нашого вызначного русиньского писателя - Осіфа Кудзея з Нягова істо не треба барз представовати, і думам, же декламаторам уж абсолютні не треба!!! Дотеперь не бив іщі ани єден рочник Духновічового Пряшова, жебы на нім не декламовали ся ык раз творы од майстра писаного слова - О. Кудзея. І тот факт вів організаторів ку тому, жебы бив історічно першыраз, в рамках акції Духновічів Пряшів, выголошений **найпопулярніший** русиньский писатель на Словеньску. Но так як в жывоті не є ніч задарьмо, так і выголошєня **найпопулярнішого** русиньского писателя на Словеньску переходило голосуючов анкетов, в котрій участники акції прямо голосовали через голосуючі спискы о тім, хто тот тїтул історічно попередшій раз окрасить. В голосовані могли брати участь выштыкы, котры были притомны і свій голос могли дати лем раз і лем єдному номінованому писателюви. Номінація писателів была зложена подля аналізу декламованых творів од окремых авторів до 11-го рочника Духновічового Пряшова, з чого выпливало, же номінованы были писателі: Осіф Кудзей, Н. Ксеняк, М. Мальцовска, Штефан Смолей і Штефан Сухый. А жебы выштыко было реґуларне і „фер“, так завершалне зрахованя голосів одбыло ся за участі правника Юдр. Петра Крайняка, котрый слідован зрахованя голосів высипаных з урны, котры робили: председа РОС В. Противняк і председа МО РОС Пряшів - ПгДр. М. Калиняк. Потім уж могло наслідовати выголошєня результатів з чого мы дознали ся, же 3-те місце в анкеті здобыв **Штефан Смолей** (17 голосів), 2-ге місце

▲ *Погляд на одборну пороту, зліва до права: М. Джоғанова, Я. Труціньска-Сива, М. Марко, М. Лендел і председа пороты О. Сіпко.*

▲ Наймолдший участник і абсолютний переможця 0 - той категорії – М. Сійка, собі переберать ціну з рук председы пороты проф. О. Сінка.

з кількох 27 голосів здобув **Штефан Сухий** а переможні фанфары належали: **Осіфови Кудзейови**, котрый в прямій голосуючій анкеті здобув **67 голосів**. Ціны про анкету о найпопулярнішого русиньского писателя даровали - **председа Пряшівського самосправного краю МУДр. П. Худік і місто Пряшів**. Нашому переможцьови сердечні гратулуєме і вірме, же і тото оцініня буде про нього далшым „погынаюім“мотором ку писаню неконечні добрых і трэфных творів з русиньского простору.

3 ЦІНЫ ПРО КРИСТІНУ ПЕЛЬОВУ ІЗ СТАЦІНА

О тім, же на Духновічів Пряшів досправды оплатит ся ходити, свідчать і три оцініня про молоду, скромну і сімпатічну школярку з ОШ Стацін, котра на тогорочнім конкурзі дословні

выграла вшытко, што дало ся. Значіть, з Пряшова до Стаціна однесла собі 3 ціны:

1-шу ціну ей определіла **Матіца Словенська**, в заступіні **ПгДр. Ладіслава Матіска**, председы МО МС в Пряшові, за прекрасне декламованя переложеного стишка од Ярославы Блажковой – *Чудо жывота*.

2-гу ціну ей дала **одборна порота**, котра **вырішыла поставити К. Пельову на 1-ше місце в II-ій категорії – проза**.

3-тю ціну доцтала як абсолютный переможець - **ЛАВРЕАТ 11-го рочника Духновічового Пряшова 2010**, де собі з рук председы РОС В. Привняка перебрала **50 Євр** в готовости і **тыжденне перебуваня в літнім таборі про русиньскы діти од 1-го –7-го августу в рекреачнім просторі Дрениця Лыса, сабинівского окресу**.

Думаєме, же оцініня Крістінки є і мотиваційов про дальшых потенціональных участников Духновічового Пряшова, як і про самотного організатора – РОС, котра і таким способом указує, же будучность молодой генерації не є ей легковажна.

ЗАВЕРШАЛНЕ „РЕЗЮМЕ”

РОС, як головный організатор Духновічового Пряшова, того року рішыла розділити ціну про Лавреата меджі дві дамы. Першой мено уж знате, а тот другый титул Лавреата за ціложытовный принос у выуці русиньского языка і приготовліня декламованя на Духновічів Пряшів здобыла **Анна Мігальова з Габуры**, бывша учителька русиньского языка на ОШ в Меджілабірцях, періодічна участничка Духновічового Пря-

шова і цінна русиньская особность, котра з выуков русиньского языка на ОШ зацінала як перша. Пані Мігальова за свою ціложытовну роботу на полі русиньской освіти, окрем діпломом достала і цінны дары од РОС як і **50 Євр в готовости**, котры до конкурзу дав приматор **міста Сабінов Інж. П. Молчан**. Тото оцініня є дальше высловіня почливости організатора як подякованя зато, же такы люди як п. Мігальова меджі нами екзистують. На порожньо не обышли ани **учітелів русинь-**

▲ Осіф Кудзей – найпопулярніший русиньский писатель на Словенску в своїх словах подякы не скриває емоції, взаді Ш. Смолей.

ского языка, бо каждый з них за приготовліня школярів достав по 15 Євр. Ту жадать ся нам додати, же хоць головным цілём Русиньской оброды на Словенску суть культурно-сполоченскы події, а компетенції освіти і школства належать під іншы інштитуції, но так РОС не є будучность молодой генерації легковажна і таким способом проявлює почливість і мотивує вшыткых, котры утримлюють русиньске материньске слово і тым властні помагають к далшому оброджуючому процесу Русинів на Словенску, главні теперь перед зрахованьом жательства в 2011 р.

ВЕЛИКЕ ДЯКУЄМЕ

РОС з того місця высловлює велике подякованя за добру сполупрацу і поміч при забезпечіні цін про участников конкурзу, а то **Містському уряду в Пряшові**, його одбору школства, культуры і шпорту, **председови Пряшівського самосправного краю МУДр. П. Худікови**, приматорови **міста Сабінів, Інж. П. Молчанови**, **Крайскому школьному уряду в Пряшові**, **СНМ-Музею русиньской культуры в Пряшові** і **редакції Русин і Народны новинкы**.

Сценарь, режію і драматургію, як і технічно-організацну роботу на акції забезпечіла **Сільвія Лісінова**.

Хоць фанфары через цілу акцію звучали много раз, но і так тота найдовша теперь належыть вшыткым вам, котры оставате вірны русиньскому материньскому слову і котрым феномен – русиньство не є легковажnym.

ДОСВІДАНЯ О РІКІ!

ХІ-ый Духновічів Пряшів

Осіф Кудзей, Нягів
Чути слово материньске з уст декламованя – усвідомліня русиньскы піднимать ся горі.

На подій молоджава з кровлі і молока, над ньов русиньская застава – слыза з мого ока.

Нашы слова з уст дітиньскых суть як зафір, рубін, звучать ту, бо ту русиньский Гвездославів Кубін.

Декламованя невреком, зышли ся ту они так само як перед роком з вшыткых регіонів.

Любовня їх ту мать мало, дость мать Свідник, Снина. З Лабірцінов што ся стало? – Де Радвань, Чабины...

По тремі нет ани сліду, забыло ся на ню, лемже чути і бісиду - подеформовану.

Хоць хыбы перебачіме, треба мерьковати – Кідь дітей не поучіме, што потім мож чекати?

Язык треба очіщати, хоць то є боляче – желізо мать ся ковати покы є горяче.

Щастьом є, кідь в місті, селі, русиньского краю маме таких учітелів, што на тото дбають.

З Пряшова по завершіню каждый ішов щастливый, бо не важне достати ціну, но быти участный.

Прекрасна, як перла з моря є акція така, за ню організаторам належыть подяка.

▲ Лавреаткы Духновічового Пряшова 2010 при переберані цін. Зліва: А. Мігальова, К. Пельова, М. Калиняк і В. Противняк.

ТАД кінчить сезону з двома новими інсценациями

РУСИНСЬКИЙ ПРОГРАМ од 30. 6. - 22. 7. 2010

30.6. 2010 – СЕРЕДА

18.00 – 18.30 Радіоновины

2.7. 2010 – ПЯТНИЦЯ

18.00 – 18.30 Радіоновины

6.7. 2010 – ВІВТОРОК

18.00 – 18.30 Радіоновины

20.00 – 21.00 Радіомаґазин

21.00 – 21.30 Літературна релация: Сны старця

Серафіна – репріза

Музыка народностей

8.7. 2010 – ЧЕТВЕРЬ

18.00 – 18.30 Радіоновины

10.7. 2010 – СУБОТА

18.00 – 19.00 Радіо молодых, Приповідка:

Найшутнішы байки – 2. часть

19.00 – 20.00 Радіомаґазин – репріза

20.00 – 20.30 Подобы жывота: ПУЛЬС – 55-ый юбилей

20.30 – 21.00 Музыка народностей

11.7. 2010 – НЕДІЛЯ

7.00 – 8.15 Літурґія ГКЦ – Снина

8.15 – 9.00 Музычны поздравы

18.00 – 19.00 Село грать, співать і думу думать

12.7. 2010 – ПОНЕДІЛЬОК

18.00 – 18.30 Радіоновины

14.7. 2010 – СЕРЕДА

18.00 – 18.30 Радіоновины

16.7. 2010 – ПЯТНИЦЯ

18.00 – 18.30 Радіоновины

20.7. 2010 – ВІВТОРОК

18.00 – 18.30 Радіоновины

20.00 – 21.00 Радіомаґазин

21.00 – 21.30 Подобы жывота: ПУЛЬС – репріза

21.30 – 22.00 Гітпарада русиньских співанок

ВЫЗВА К РУСИНАМ

М. Кийовский, Кошыці

(стишок присвяченый ку Дню Русиніе на Словеньску)

Русин, Русин,
земля моя міла,

ты мене і моїх Русинів породила.

Не залежить на тім, як кликали моїх предків:

Більий Хорват, Рутен або Котін,

головне є то, же мы ту были першы

а остатні пришли на нашу землю аж потім.

Не преляли кров невиних, нашы предкы,

жебы забезпечили собі жывот легкий,

але потім людськым, при тяжкій роботі

переживали у великій псоті.

Нашу землю русиньську

фурт дахто нападав,

а по великих фалатах

собі з ньой одкрайовав.

Але наш народ пережыв,

вдяка Господу небесному,

зато тримайме ся своего

рідного слова русиньского.

Не ганьбий ся быти честным

Русином меджі чуждіми,

але хранны ся підлых людей

меджі своїми.

Не дай загинути народу русиньскому!

Лем ты його захраниш – вірь тому!..

кідь ся приголосиш

ку коріню своему.

-нем- фото автора і архів ТАД

Горячо, малы просторы... Но ніч з того не одрадило вірных любителів пряшівского ТАД-у, жебы 10-го юна 2010 взяли участь на премері, яка одбыла ся на малій сцені ТАД-у. Там были одпремерованы дві новы gry - **Єкатеріна Івановна і О двух генералах**, котры режіровав Светозар Спрушаньский з Нітрянського Театру Андрея Баґара. Театер в тот вечор презентовав, як уж мы увели, дві новы gry, з котрых каждая една понукала публіці дашто інакше, но барз интересне і навецей указала головных актерів в новых герецьких дімензіях і пособности. Монодрама Єкатеріна Івановна была грандіозным выконом Владіміры Бреговой, котра публіку ТАД утримала скоро без дыхання од першой минуты до посліднього слова gry, што было і наслідні оцінено „стандінг овейшн“, котре тримало, може, і пять минут. Аванґардне - О двух генералах зясь указало, же герці ТАД-у суть майстрами своего іскуства, а окрема класічных управ інсценациі, котре театр приготовлює уж довгы рокы, не дають ся заганыбити ани тоды, кідь мають обробити новы жанер, поставеный на герецькій імпровизациі і співроботі з публікою. Светозарови Спрушаньскому так подарило ся посунути театр і його герецькый колектів до новых дімензіях, як і зактуалізувати його продукцію о новы формы, котрых спрароцования є порівнююче з будь яким сучасным театром на Словеньску ці за границями, што є в часі великой конкуренції про ТАД важный і барз приносный фактор.

Є то скоро сім років, што першы раз режісер Спрушаньский прийшов до ТАД-у і приготував інсценацию Дядя Ваня. Нескорше під його тактовков бив режірований Ревізор а „помыселну руську тройку“, як сам гварить, доповнює На дні од Максима Горького. Тото нетрадічне стрітнутя двух мініатур є так уж четвертов сполочнов роботов режісера з пряшівским ТАД-ом. На пресконференції, котра одбыла ся три дні перед пятніцовой премеров С. Спрушаньский повів: „Гры можуть фунговати і як самостаны представіня, но в пропоіну і як єден театралный вечор. Першы титул є интересный погляд молодого руського автора Д. Гінка на преславеный Достоевского роман *Преступліня і наказаня*, з котрого вытворив окрему театралну монодраму, в котрій публіка є позвана на комашні, які приготувила Єкатеріна Івановна Мармеладова по смерти своего мужа, де можеме

▲ Фото з пресконференції перед премеров двух новых герь - Єкатеріна Івановна і О двух генералах

▲ Главну роль у монодрамі Єкатеріна Івановна заграла собі грандіозным выконом Владіміры Бреговой.

відіти ремінесценцію цілого ей жывота. Гру знам скоро сім років а од першой минуты я знав, же є то една із найліпших пригод про герецькый концерт Владіміры Бреговой. Вірю, же інсценациа буде интересовати як тематіков, так і міцным герецькым іскуством.“ В грі *О двух генералах*, в котрій представить ся тандем Русиняк – Ткач, котрых доповнює Євґеній Любезнюк, є про зміну гра на мотив повіданя Салтыкова-Щедріна, на основі котрой герці з режісером на принципі нон-сенсу выставали історію. „В грі можеме найти отклик на нашу сучасность і недавну минулость. Покы в першій представліню головный характер ословлює помыселных позерачів, друга гра реалні сполупрацує з публіков.

Важна є ту фантазія, гравость, котры, подля мене, тыж належать к театру і думам собі, же якраз гравость і герецька легкость може очаровати публіку. Текст мав в ориґіналі лем дакілька сторінок, остататне є поставене на імпровизациі. Обидві короткы творы мы пробовали девять тыжднів, што є добрі, бо то могло вызріти,“ - додавать С. Спрушаньский. Подля слов Валерія Купка, котрый робив переклад інсценациі - „інтересне на Єкатеріні Івановні є то, же Д. Гінк в тій малій епізоді з *Преступліня і наказаня* шумні выкреслив Достоевского ксенофобію, антисемітизм, котры собі абонент при читану цілого роману лем тяжко представить.“ На пресконференції о свої чутя поділили ся і самотны герці ТАД-у і было видно, же на премеру тішать ся. „Трало ся нам барз добрі, уж сьме робили імпровизацию і авторський театр, але то є комбінація предлогы і імпровизациі, што є річ, котра є про мене нова, барз творива і думам собі, же сьме ся допрацовали ку доброму выслідку,“ - повів єден із „двох генералів“ Василь Русиняк. Його выслов доповнив і Євґеній Любезнюк со словами: „Дотеперь мы з режісером робили річі класічной формы, де мав пан Спрушаньский вшытко допереду передумане детално. Но в тій грі мы ведно творили дашто нове.“ Представителька Єкатеріны Івановны - В. Брегова зясь повіла: „Є тяжко утримати внимавость публіки выше години...“ Но тоты, котры інсценацию уж мали можливість відіти, істо лем потвердят, же головна представителька з тым в своїм герецькым концерті не має найменший проблем. Представліня іщі чекать в найблизших днях братіславска і нітрянска премера.

ЛІТНІ ПОЗВАННЯ НА РУСИНЬСЬКІ АКЦІЇ

42-ий рочник фестивалу в Улічу з меджінароднов участьов

Село Уліч в сполупраці з ВОЦ Гуменне, ПЦВЧ Птіче і ОЗ ФК Хемлон Гуменне вас позывають на 42-ий рочник культури і шпорту і 1-ый Меджінародный дїтський фольклорный фестивал в Улічу, котрый одбуде ся 3-го – 4-го юла 2010 р.

Програм:

03.07.2010 – СУБОТА:

- 14.00 – 18.00 год.** шпортове пообїдя,
18.00 – 18.30 год. прїятя гостей старостом і посланцями сельного заступництва
19.00 – 21.00 год. славностне одкрытя фестивалів і концерт дїтських колективів: діти ОШ і МШ Уліч, ДФК Тройчіце (Польско), Лубенка (Польско), КУД-Станко Пауновіч (Сербія), Хемлонячік (Словенско)
од 21.00 год. людова веселиця

04.07.2010 – НЕДІЛЯ:

- дообїда - славностна літургія в церкви
14.00 - 14.30 год. витайте в Улічі – концерт дїтських співаків з окресу Снина в допроводі ЛМ ФК Хемлон Гуменне
14.30 – 15.00 год. Привитанка – концерт дітей ОШ і МШ Уліч
15.00 – 17.00 год. Уліч в танці – концерт ДФК: Тройчіце (Польско), Лубенка (Польско), КУД-Станко Пауновіч (Сербія), Хемлонячік (Словенско), Червена ружа (Україна)
17.00 – 17.30 год. Співы спід Вігорлату – концерт співацьких ґруп
17.30 – 18.30 год. концерт ФК Хемлон Гуменне

Позываєме на русинський і шарішський фольклор до Кружльова

Село Кружлів, Русиньска оброда на Словенську, Горношарішський освітовий центр і Шарішський музей в Бардїйові приготували на неділю **4-го юла 2010 традиційний „Огляд русиньского і шарішского фольклору“**, котрый одбуде ся в рамках **44-ых Обводовых славностей культуры в Кружльові**. В програмі, котрый буде на амфітеатрі при сельцкім уряді, выступлять: ФК Железярь із Кошыць, музично-співацька ґрупа братів Колларовців із Колачкова і співацькы солісты Вікторія Кожена і Мартін Слота з Бардїйова. З домашніх інтерпретів народной співанкы на акції передставлять ся школярі містной ОШ, ЖСГ Липка і співацьке тріо С. Манькова, М. Лаурова, П. Шолтисова. Кружльовских мужів буде на фестивалі заступляти співацьке дуо Ерік Луццак і Лукаш Вошка. Зачаток акції, котров будуть провадити П. Шолтисова і Т. Колцунова, є о 14-ий годині. Подія організує ся з фінанчнов підпоров Міністерства культуры СР.

Русиньска оброда – РК Бардїйов

Сканзен Вігорлатьского музея знова охыє співом і танцьом

ВОЦ в сполупраці з Вігорлатьским музеєм, ПЦВЧ Птіче і ОЗ ФК Хемлон Гуменне організують **5-го юла 2010** - 4-ый рочник фестивалу русиньско-словенської взаємности під назвов **Фольклорне пообїдя в сканзені Вігорлатьского музея**, на котре сердечно позывають вышиткых любителів фольклору.

Програм:

- 13.00 - 14.00 год.** прїятя заґранічных участників фестиваловым выбором во Вігорлатьскім музею, посмотріня музея
13,30 – 14.00 год. Жыва позванка
14.30 - 15.30 год. Сканзен в танці 1-а часть: концерт дїтських колективів: Тройчіце (Польско), Лубенка (Польско), Хемлонячік (Словенско), Червена ружа (Україна)
15.30 – 16.10 год. переглядка співацьких ґруп окресу Гуменне
16.10 – 17.15 год. Сканзен в танці 2-а часть: концерт дїтських колективів
17.15 – 18.30 год. Выгодночіня переглядки співацьких ґруп з окресу
од 19.00 год. людова веселиця – перед ВОЦ Гуменне

ВЫСЛІДКЫ 11-ГО РОЧНИКА ДУХНОВІЧІВ ПРЯШІВ – 2010 (ПОДЛЯ КАТЕГОРІЙ І ЖАНРІВ)

0-ТА КАТЕГОРІЯ - ПОЕЗІЯ

1. **Максім Сійка**, МШ ул. Духновічова, Меджілабірці, І. Жак: Родна земля
2. Деніса Волохова, ОШ Кленова, А. Павлович: Учі ся моє дїтя

I-A КАТЕГОРІЯ – ПОЕЗІЯ

1. **Зузана Гайдошова**, ОШ Пчолине, О.Кудзей: Неспокійна лишка
2. Матуш Зелінка, ОШ Пожарницька, Кошыці, О. Кудзей: Кара
3. Мартін Костілінік, ЦОШ Свідник, Ш.Сухий: Першак і Бобі

I-A КАТЕГОРІЯ - ПРОЗА

1. **Славка Ковачова**, ОШ Пчолине, Індіцька приповідка.: „Жаба і мурванькы“
2. Тімеа Оренічова, ОШ Шар. Щавник, О.Кудзей: Трете желаня
3. Терезія Стрончекова, Церьковна ОШ Свідник, Марія і Еріка Костьовы: Співаючі квіткы

I-A КАТЕГОРІЯ- ВЛАСТНА ТВОРЧИСТЬ

1. **Патрік Яночко**, ОШ Убля: „Заплаканий зубик“

II-A КАТЕГОРІЯ – ПОЕЗІЯ

1. **Оксана Росул**, Русиньска недільна школа, Велкый Березный, Василь Молнар: Балада за русиньске слово
2. Славка Черевкова, ОШ ул. Коменського Меджілабірці, Ш. Сухий: Моталь, Співанка о фіялці
3. Юрай Ванчік, ОШ Шар. Ястрабе, О. Кудзей: Гостина

II-A КАТЕГОРІЯ – ПРОЗА

1. **Крістіна Пельова**, ОШ Стацін, Ярослава Блажкова: „Чудо жывота“
2. Барбара Штецова, ОШ ул. Коменського Меджілабірці: Народна приповідка: Цап і баран
3. Петра Каганцьова, ОШ ул. Ком. Меджілабірці, Михал Гіряк: Букварь і Юрчо

II-A КАТЕГОРІЯ – МАЛЫ СЦЕНІЧНЫ ФОРМЫ

1. **Матуш Оцетник**, ОШ Кленова

III-Я КАТЕГОРІЯ – ПОЕЗІЯ

1. **Івета Ігнаткова**, ОШ Убля, О. Кудзей: Одмина
2. Александра Дичка, РНШ Клячаново – А.Духновіч: „Вручаніє“
3. Патрік Кость, ОШ – Споєна, Свідник, О. Кудзей: Трете желаня

III-Я КАТЕГОРІЯ – ПРОЗА

1. **Владіслава Леснякова**, ОШ Шарішський Штявник, Василь Петровай: Русины
2. Любіца Мудзова, ОШ Пчолине, русиньске повіданя: „Як корчмарь купив 20 і 5 буків“
3. Крістіна Юркова, ОШ- Споєна Свідник: Штефан Смолей: Юркогордый хлоп

III-Я КАТЕГОРІЯ- ВЛАСТНА ТВОРЧИСТЬ

2. Аннамарія Гніпова, ОШ Пчолине, властна творчість: „Домовина“
3. Крістіна Березнянінова, ОШ Убля, властна творчість: „Рождествены свята“

IV-A КАТЕГОРІЯ – ПОЕЗІЯ

2. Ерік Гунар, Стацін, студент приватной Гімназії Снина: А. Павлович: „Замерзнута сірота“
3. Марія Шуркалова, Бехеров, матурантка Гімназії Леонарда Штекела Бардїйов, Анна Галчакова: Як найти правду

V-A КАТЕГОРІЯ ВЛАСТНА ТВОРЧИСТЬ

1. **Николай Коневал**, Камюнка, властна творчість: Плачуть гробы наших предків і Ніч на Поляні
2. **Анна Латтова**, Пчолине, властна творчість: „Вышла я жыто жати“

Позн. ред:

У высліднім списку суть уведжены лем мена тых, котры взяли першы три місця, іншы місця і ціны за участь не уваджаєме.

Першы цілословенскы ослavy Дня Русинів в знаміні солідарности

До послідной капелькы приготовены сценарь і технічно-організацне забезпечіння акції, напечены русиньскы домашні колачі, потверджена участь визначных заграничных лекторів і гостів, намонтованы дві выставки - науково-публіцистична і друга з русиньскыма фолклорныма артефактама, приготовены центер міста Пряшів на величезный, в новодобій історії першы поход Русинів, котрый мав асоціювати Дні руськой культуры із зачатків 20-го ст. в Пряшові, приходы автобусів і моторів з Русинами од Бартіславы аж по Ублю і много іншого...

Сільвія Лисінова, фото П. Медвідь

Но ани тото вшытко ведно з великов намагов хотія головного організатора - Русиньской оброды на Словенську і сполуорганізаторів - ПУЛЬС-у, Театра А. Духновича, Музея русиньской культуры і Пряшівской універзیتی, не было сильніше як мати природа, котра в тот день 4-го юна 2010 пригнала Пряшову, но і практично цілій території северовыходного Словенська неутихаючий дождь і буря, котры навели велике затопління. Вода брала практично вшытко, што дало ся, і дождь не познав границі аж до такой міри, же мусили быти евакуованы і просторы Пряшівской універзیتی, де мала одбывати ся основана часть денного програму Дня Русинів на Словенську, конкретно - одкрыта науковой і поубліцистичной выставки і Конференції, присвяченой к 15-ій річниці кодифікації русиньского языка на Словенську і 20-ій річниці

выникнута РОС з меджінароднов участвов.

Є то факт, же каждый народ, не вынимаючі Русинів, мать в своїй історії зафіксованы визначны датумы, які собі і в сучастности реґуларно припоминають. Зато єдным із пунктів резолюції із засідання Світової рады Русинів было, жебы в каждой членській державі Світової рады Русинів був установлений День Русинів, котрый бы выпав на конкретный датум, маючий визначне місце в історії Русинів даной країны. В дакотрых країнах, де жыють Русины, такой памятный день установленый уж є, наприклад, в Мадьярську, Сербії, Румунії, Польску, Хорьватську і т. д. Русины на Словенську тыж вирішыли, котрый про них визначный історичный датум бы мав ся стати їх памятным днём. Своїма голосами найвецей підпорили 12-цяты юн, за памятный День Русинів на Словенську (о тім, же чом як раз тот день был установленый за День Русинів на Словенську мы уж публікова-

▲ Ани прудкий дождь не одрадив Русинів дати почливість нашому великанови А. Духновичови.

▲ Бардйовський реґіон мімо іншых заступовали брат зо сестров Патрік і Марія Шуркалови з Бехерова, котры нескривали емоції з неутихаючого дождю і бурі.

ли в попередніших ціслах ІР). А зато, же ся 12-го юна одбывали на Словенську Парламентны выборы, так головный організатор – РОС, рішыла пересунути День Русинів о тыждень доепереду, значить, на 4-го юна 2010, котрый наконець, жаль на місто великих ослав ніс ся в знаміню солідарности. Організаторы про выше уведжены факты рішыли практично цілій день ослав прямо в день ослав зрушыти. Мы пересвідчены, же тото было єдно із найліпшых рішінь, бо вшыткы притомны єднозначні згодли ся на тім, же співати, танцьовати і веселити ся в часі, кідь остатны бють ся о захорону свойого маєтку, но главні о тото найцінніше што чоловік мать - людський живот - є неетичным і неморалным одношіньом к людям, котрых тото дотыкати ся. Одбыла ся лем перша часть ослав – конкретні петный акт при памятнику А. Духновичови на Духновичовім пляцю в Пряшові. Русины зышли ся там в гоїности а ани прудкий дождь їх не одрадив дати почливість нашому великанови А. Духновичови і положыти к його памятнику квіта. Там одбыв ся і короткый, но можеме конштатовати, же міцный русиньскый програм, котрый одкрыв своїм приговором председа РОС В. Противняк, в котрім оцінив особу русиньского будителя А. Духновича, як в мінулім так і в сучаснім контексті діяльности про вшыткы генерації Русинів. Далше выступили: Катедральный хор св. Й. Крестителя в Пряшові під веджіньом В. Грицовой, Молитву за Русинів, котру зложыло Общество св. Й. Хрестителя, і котру публікуєме в днешнім ІР, одправив о. Владімір Лапігуска, член Общества і грекокат. священник в Радвани над Лабірцьом, котрый был притомный

намісто о. Ф. Крайняка, який про затопіня не міг прийти до Пряшова. З прекраснов поезійов, Вызва к Русинам од автора М. Кійовского з Кошыць, котру автор присвятив автентично ку Дню Русинів на Словенську і котру тыж публікуєме в днешнім выданю ІР, выступив поет з великим локалпатріотизмом к русинству – Николай Коневал з Камюнкы. На конець собі вшыткы участники заспівали Многоліствіе. Но іщі перед тым одбывали ся святы Літурґії за Русинів в грекокатлицькых і православных храмах в Пря-

▲ Петный акт при памятнику А. Духновича одкрыв Катедральный хор св. Й. Крестителя з Пряшова.

шові, і двіри русиньского музея были в тот день отворены про вшыткых в продовженім часі. То было вшытко із богатой напланованой акції ослав Дня Русинів. Потім одбывав ся уж лем тзв. імпровізованный програм в просторах ідалні пряшівской універзیتی, де выступили ФК Бескід із Снины і Біловешанка з Біловешы. Про інформацію іщі уваждаме, же на научній меджінародній конференції присвяченій ку 15-ій річниці кодифікації русиньского языка на Сло-

▲ Погляд на прекрасну виставку з русинськими фольклорними артефактами, котру на жаль ніхто неуспіл видіти.

венську і 20-ю річницю виникнення РОС мали выступити:

Дюра Папуґа, Сербія, голова Світового конгресу Русинів. Реферат на тему: **Події Світового конгресу Русинів.**

Др. Іван Бандуріч, член Ради влади про народності і етнічні групи, голова РК РОС в Бардіївої, один із заснователів Русинської оброди і один з організаторів кодифікації русинського мови

1995 р. Реферат на тему: **Значіння кодифікації русинського мови.**

ПгДР. Кветослава Копорова, асистентка Інституту Русинського мови і культури ПУ. Реферат на тему: **Перспектива русиністики і студіум русинського мови на Пряшівській Універзиті.**

Федор Барна, русинський активіста і довгочасний член РОС. Реферат на тему: **Початки повернутя до русинства.**

Проф. Йосиф Сіпко, продекан Філософської факульту ПУ, член МО РОС в Пряшові. Реферат на тему: **Етнокультура - база русинського мови.**

О. Дуць Файфер: професорка русинського мови на Ягелонській універзиті в Польску, членка організації Ставарішына Лемків в Польску. Реферат на тему: **Выука русинського мови в междінароднім контексті.**

Загранічні лекторы, в день одбывання ослав, остали перед бранами Словенська, бо вода

не пустила дале, а домашні не мали де свої рефераты прочитати, бо, як уж мы увели, універзитны просторы были евакуованы. Но віримо, же буде іщі много нагод тоты інтересны рефераты собі выслухати, як зорганізувати і помпезні ославити День Русинів на Словенську, бо історія ослав Дня Русинів в Словенській републіці праві тым днём зачала ся. **Голевне є, же перемогла людскость і солідарность, котра мать омного векшу ціну, як вышиткы іншы технічны, організачны і матеріалны забезпечіння акції.** Наконєць уж лем належить велике подякованя вышиткым, котры в тот день міряли путь зо вышиткы регіонів до Пряшова і в гоїности пришли підпориты русинство, силу єдности і співналежности.

НАЙ ЖЫЄ РУСІНСЬКИЙ НАРОДІ ВЕДЬ БЫТИ РУСИНОМ НЕ Є ГАНЬБА - Є ТО ЧЕСТЬ!

Отворіня мултіфункчного гріска в Колбівцях

Фізична активність бы мала быти про каждого чоловіка каждоденнов потребов, ці уж то буде фізичнов роботов або шпортованьом. Проблемом сучасности є мала фізична активність, головні школярів, котры на жаль нагороджує седжіня коло компютерів і телевизорів. Дітьом бы мав быти даный простор на шпортованя. А того стало ся і в нашім русинськым селі Колбівцях, Строківського кресу, де Основна і Матерська школа можуть похвалити ся мултіфункчным гріском, котрого славностне отворіня одбыло ся 3-го юна 2010 р.

На отворіню брали участь такы вызначны особыны як: державна тайомничка Міністерства школства Мгґр. Б. Обрімчакова, посланці НР СР п. Крайковіч і п. Мартінак, але і віцепріматор міста Строків п. Ліпінський.

Гостів привитали діточки ОШ хлібом і сольов, потім уж п.Обрімчакова славностні перестригла паску, чім дала до ужываня тот прекрасный мултіфункчний простор. По тім діректор ОШ Мгґр. Й. Вархолик (член КВ РОС) привитав вызначных гостів і подяковав за цінный шпортовый дарунок

про діти містной школы, но і жытелів Колбовець. Пані Обрімчакова в своїм приговорі оцінила принос мултіфункчных шпортовых штадіонів головнов про здоровый розвиток дітей.

Славностну атмосферу свойов участьов підпорили і жытели села Колбівці. А діточки основной і матерської школы наконєць, за допроводу гармонікы, заспівали притомным красны русинськы співанкы.

-р-

▲ Державна тайомничка Міністерства школства Мгґр. Б. Обрімчакова при перестригнуті паску в допроводі дірєктора ОШ з МШ в Колбівцях Мгґр. Й. Вархолика.

Rusinska obroda na Slovensku, Mesto Stará Ľubovňa
 Ľubovnianske múzeum v Starej Ľubovni,
 molody.Rusyny a Spolok svätého Jána Krstiteľa

Vás pozývajú na kultúrno-spoločenské podujatie

SLÁVNOSTI RUSÍNŮV POD HRADOM СЛАВНОСТИ РУСИНИВ ПІД ГРАДОМ

ktoré sa uskutočnia
 4. JÚLA 2010 v nedel'u v SKANZENE

Program:	Program:	Vstupné:
12:30 Cirkevno-slavjanská grekokatolícka svätá liturgia	12:30 Церковно-славянська грекокатолицька свята Ітурґія	2 € - дорослі 1 € - діти над 6 років нічого - діти до 6 років а ЗП
13:30 Prehľadka národopisnej expozície v prírode skanzenu	13:30 Преглядка народописної експозиції сканзену	
14:00 Kultúrny program plný dobrej nálady v podaní sólistov a kolektívov ľudovej hudby, tancov, zvykov a tradícií, recitátorov rusinskej poezie, mladých ľudových rozprávačov a zabávačov z obcí Jakubany, Kamienka, Malý Lipník, Orlov, Barišské Jastrabie, Úročí, ale aj z Prešova, Stakčinskej Roztoky, Šumiac... <small>Podujatie sa kona s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR.</small>	14:00 Kultúrny program povnyj zabavy i dobrej nálady v podaní sólistiv i kolektiviv ľudovoj hudby, tanciv, zvykiv i tradicij, deklamatoriv rusynskoj poeziji, molodych ľudovyh rozpravčiv, zabavčiv z sel Jakubany, Kamjanka, Malij Lipnyk, Orlov, Šarišs'ke Jastrabja, Ujak, ale i z Prešova, Stačinskij Roztoky, Šumjaca...	

© Ljuba Čechová, 27. 06. 2010

Инж Павел ДУПКАНИЧ:

„Основы суть положены, треба в них продовжувати“ ...

Дана стаття є присвячена нашому дорогоцінному юбіланти Павелови Дупканічови з Меджілаборець, котрый 31-го мая дожив ся прекрасного животного юбілею – 75 років.

П. Дупканіч є довгорочный член Русиньской оброды на Словеньску(РОС), бывшій председа Дозорчой рады РОС і сучасный член Порадного збору РОС.

Но кідь бы мы мали єдним словом характеризувати нашого юбіланта, так бы было істо найвыстіжніше написати, же є „голова“ Русиньской оброды на Словеньску ...

Таня Рундесова, фото авторкы і -сл-

Народили сьте ся в 30-ых роках 20-го ст. школу вы зачали в часі, кідь была 2-га світова война. Споминате собі, коли вы в дітиньскых роках усвідомили собі, же вы русиньской народности?

До основной школы я ходив в часі войны, а потім в 50-ых роках минулого ст., де мы учіли ся по-руськы. Пару років по войні прийшов процес українізації, котрый підпорувала і дежава. Мене то захопило так, же в 1951 р. я по закінчіню ОШ продовжовав в Державній руській гімназії в Гуменнім, де переважала просто руська орієнтація, але нескорше гімназію про школьску реформу заперли. Так єм ся найшов в еденацетроченці в Меджілаборцях, де мене досягло і того нещастне вирішіння державных органів, же русиньска народность не екзистує. Вшыткых з нас зо закона зробили Українцями.

Вы были барз молодой. Розумили сьте, яке то про вас може мати значіння?

Тоды істо нет. Кідь я прийшов на високу школу до Прагы, ческы сокласниці нігда не розумили, якый я Українець. Тоды я першый раз задумав ся, ці є то правдов, же я Українець, бо чутя, же з вас держава зробила дакым, кым вы перед тым не были, фурт носите в собі. Мушу іщі припоманути головні рік 1968, котрый у мене зограв визначну роль. Прийшла нелем політично вольніша епоха, но знова відкрили ся і вопросы, хто досправды сьме – Русины або Українці. В многих діскузіях мы анализували тот вопрос з дакотрыма заступниками з Пряшівской універзіты, напр. з П. Урамом, котрый тоды вирішіл дожадовати ся на Уряді влады, жебы была узнана русиньска народность.

▲ Инж. Павел Дупканіч собі на 10. юбілейным Сейму РОС, котрый ся одбыв в р. 2008 в Бардійовскій Купелях перебырат з рук председа РОС – В. Притивняка оцініня за визначный принос і діяльність в РОС і про русиньскый рух на Словеньску.

То мусило быты допереду осуджене к неуспіху.

Не цалком. До закона о Ческословеньскій федеративній републикы, котрый прияв ся кінцьом рока 1968, подарило достати ся того, же при народности „українска“ записало ся до скобок „русиньска“. Споману і мало знамый факт, же уж в 1968 р. був в Меджілаборцях рух на оброду русинства, до чела котрого тоды поставив ся бывшій директор руськой гімназії Штефан Бунганіч. Тот зробив групу з учітелів і людей з інших сфер, в котрій був і я. Ведно мы говорили о русинстві і вирішили, же на осінь 1968 зличеме конгрес і установить ся Русиньска рада Словеньска. Приготовали сьме ку тому документи і Штефан Бунганіч сучасні робив на граматіці і словнику Русиньского языка. До того але пришов 21-ый август і тым то спробованя скінчіло ся.

Кілько вас было? Вшыткы сьте діяли лем в Меджілаборцях?

Было нас коло пять–шість людей. Активны мы были лем ту в Меджілаборцях. Але к тій епосі буде треба іщі вернути ся. Было бы

добрі обернути ся к прикладу на МУдр. Бородачову, дівку Штефана Бунганіча, ці бы в їх родиннім архіві не найшли ся матеріалы з тых часів. Вшыткы далшы русиньскы пробованя потім зникли, а я особні до русиньского руху заінтересовав ся аж по 1989 р.

Што на Вас мало вплив по 1989 р., же сьте ся зься зачали ангажувати в русинстві?

Кідь одбыли ся події в роках 1989 – 90, так знова в Меджілаборцях зачала ся активізувати русиньска організація – Русиньска оброда. Мам почливість ку тым людям, бо мене призвали к такій важній річі і же оброджуючій процес Русинів започали.

Коли конкретні вы до нього запоїли ся?

По першім сеймі Русиньской оброды, котрый одбыв ся в новембрі 1990 в Меджілаборцях. Моя задача была – рішіння органічных условий – мы потребовали вытворити органічны структуры, координачный выбор, выконный выбор, было потрібне ангажувати веце людей в окресах, започати выдаваня новинок і т. д.

Яка была організачна структура в регіонах, де жыли Русины?

Творили ся окресны організації і єдначасні формовала ся членська база. Головным цільом было перенести русиньскый рух з Меджілаборець на цілу територію Словеньска, де жыли Русины. Утворіньом тых структур дістала РОС цілословеньску діяльність з центрами в семох аж осьмох северовыходных окресах. До структур РОС я активні вступив по 1-ім цеймі і робив во веджіну головні як председа Дозорчой рады РОС.

Яке одношіня выникло меджі Меджілаборцями і Пряшовом, котрый поступні тыж став ся центром русиньского руху?

Першых пять років до року 1995 – 1996 був головный центр РОС в Меджілаборцях, но уж тоды зачали робити ся выездовы засіданя до окресных міст Строків, Гуменне і Пряшів. На 4-ім сеймі в 1996 р. в Гуменнім вирішило ся, же буде найліпше перенести центр до Пряшова. Тото рішіння было выгодне і зато, бо од новембра 1990 був председом РО Василь Турок, котрый жив в Пряшові.

Як днес видите тоты часы, котры спують ся з тов епохов?

Важным проблемом была в зачатках оброджіня міцна українська

орієнтація, котров была затяжена головні інтелігенція, вихована в українськым дусі. Было треба тоту реальность переломити і здобыти на свій бік людей, котры похопили зміну і котры вирішили вернути ся к русиньскій орієнтації. Важнов барієров був Культурный союз українских трудящих, котрый трансформовав ся в 1990 р. на Союз Русинів – Українців Словеньска, ЗРУС. Тот проблем є доднесь, но ситуація є уж цалком інакша, бо меджі нашыма людми перевладать русиньска орієнтація.

Што видите як найвызначніше, што подарило ся Русиньскій оброді?

Факт, же русиньску народность узнали офіціалны державны органы як самостатну народность. Нашы люди к тому поступні зачали голосити ся, о чім свідчть і списованя людей в 1991 і 2001 р. Як бы не выникла РОС, то в нашім етніку бы продовжовала єднотна українська орієнтація, днесь бы сьме в наших регіонах, може, не мали Русинів, але ани Українців, і був бы то абсолютні словакізований русиньскій регіон. Часть інтелігенції, а головні функціонари ЗРУС – у, доднесь не порозумели, же нашы люди за цілых 40 років не прияли українську орієнтацію за свою а чім веце ся твердило, же суть Українці, тым векшый був ку тому одпор і люди зачали голосити ся к словеньскій народности. Є на жаль, же тоты люди фурт зоставають на твердій українській орієнтації і систематічно заперают свою русиньску народность.

В школстві але ани здалека не подарило ся приближыти ку тому, што колісь віділо ся реальному...

Окрем областей, в котрых досправды зробило ся кус работы зостали школы і выука материньского русиньского языка великым непорішеним прблемом. Українскы школы уж перед 1989 р. практично розпалы ся. „Нашы“ – в реальности українскы – школы переорієнтовали ся на учебный язык словеньскый. Окрем того, же здобыло ся хоць лем то, же може учіти ся в малій мірі русиньскый язык. Хыбує концепція про рішіння той проблематікы. Тым вецей мав бы ся заоберати Інштїтут русиньского языка і культуры при ПУ.

Сьте оптіміста? Подарить ся то?

Не єм в тій проблематіці оптіміста, но думам собі, же бы мало ся найти хоць лем рішіння про выуку материньского языка на школах в регіонах, де жые бив-

▲ Цінне родине фото: зліва, Марія Хомова (небога сестра П. Дупканича), далє Павел Дупканич, Штефанія Дупканичова, жена, Василь Хома, шовгор, і Таня Рундесова авторка статі і нетерь П. Дупканича.

ша часть Русинів. Головні є потрібне зачати уж од матерьскых і основных школ.

Де видите найвекшы проблемы в сучасности?

Великы успіхы здобыли ся в культурній области – ожыли нашы колективы на селах, што вызначні впливають на обновліня народного усвідомліня. Другов областюв,

котра днесь хыбує є недостаточна матеріяльна база. В регіонах, де жыють Русины скоро тоталні заникли фабрики, промисловость і сільске господарство. Взнык новой выробной базы через приватный сектор продовжує барз помаленькы і русиньскый реґіон поступні выселює ся. Далшым проблемом є розділіня русиньскый організації. Было по-

зітвіне, кідь при РО выникали і дакотры незалежны русиньскы організації як ЗІРС або молоды. Русины, котры были перепосны на РО. Жаль, же зачали выникати і далшы мали русиньскы організації, котры были причінов розділюваня органіцій і вытворили тім і нехоченый феномен – місто сполочного боя за русинство зачав ся бой о то, хто мать мати ведуче поставіня в русиньскім русі, або хто мать бісідовати в мені Русинів. На што був, наприклад, добрый выник організації з прєстїжнов назвов Союз Русинів Словеньска або передтым выникнута асоціяції САРО?

Не так давно започала формувати ся регіонална політична партія, котра хоче діяти переважні в регіонах, де жыє русиньске жытельство. Якы „шанцы” ей давате?

Такы пробы ту уж были, но не были успішны. Може то сто-

їть за спробованя, але ани в тій проблематиці не єм оптиміста. Головно зато, же кількость нашого етніка не є достаточным фактом на вытворіня політичної партії, котра бы достала ся до (парламенту), бо при сучаснім волебнім сістемі знаме потребу граніцю - пять перцент про політичну партію, котра хоче достати ся до парламенту. Поки бы ішло лем о тот ціль, є то нерєалне. Як бы ся але подарило вытворити партію, котра бы мала міцну членську базу, могла бы мати позітивну роль при просаджованю інтересів реґіона з політичного боку, в одношіню к парламенту або владі. Але я особні пропону, жебы ся продовжовало в будовані міцного народного і обчанского здружіня, а через тоту організацію розумні і твердо прокламовали ся проблемы етніка з пропозиціями на їх рішіня, ведь **основы суть положены, лем треба в них продовжовати.**

Протіповодньовы акції одступуюча влада занедбала

Як к тому буде односити ся нова влада?

Сільвія Лисінова, фото П. Медвідь

Словеньско, головні жытелі северовыходного реґіона, де жыє найвече Русинів, зась пережывать тяжкы часы. Непереставаючі доджі і інтезівны бурі на многих інкрімінованых місцях нарбыли затопліня водов і зничуючій елемент часто брав вшытко, што йому стояло в дорозі - дома, поля, докінця і тото найцінніше - людскы жытоты... Уж перед нецілыма двома роками мы, журналісты в свої інтерпелляції в парламенті упозорньовали міністра жывного простору на важну сітуацію і потребу реалізованя протіповодньовых опатрїнь на выходнім Словеньску. Рішіня, котре мы ведно із Словеньскым сіндікатом новинарїв і старостами сел репрезентуючїх і заступуючїх мікрореґіоны Екториса, Стражі, Чорна гора і Горный Шарїш пропонуваны в реґіоні Шарїш, собі влада доднесь ани порядні не перєчитала, а о тім, же не взяла до увагы уж ани не гварю... Подля шпецїалістїв, котры робили на штудії Словеньского водогосподарьского поднику, бы реалізаційов пропонуваных рішінь (збудованьом сухых полдрїв) захопила ся аж єдна третина воды, а при тім є їх збудованя фїнанчнї найвыгоднїше. На другім боці, з одповіді одступуючого

міністра жывного простору – Й. Медведя, на інтерпелляцію указало ся, же, наприклад, на збудованя контрверзной водной перегоры Тихый Потїк, котрой реалізацію одмітать вєце водогосподарьскых шпецїалістїв і старостів сел, котрых тото дотыкать ся, суть планованы із Коґезного фонду державного розрахованя приблизні 4 мїл. €. Усвідомлюєме собі, же реалізація протіповодньовых опатрїнь є фїнанчнї барз тяжка, но сучастнї кладеме вопрос ці вычленїня 25 мїл. € (приблизні 750 мїл. СК) є ліпшым рішіньом на одпрятаня шкоды по поводнях?! А головні, кідь вшыткы видиме, же зничуючій водный елемент фурт частїше і повторючо вытварять на многих наших терїторїях векшы і немїлосердны шкоды... Не было бы досправды ліпше збудованя сухых полдрїв, котры бы вызначнї замеджовали різко поводні, но головні шкод по них? Стара мудрость гварить: „ліпше є помалы ся бояти, як нараз злякнути ся.“ Над выше уведжєныма фактами бы ся мала уж теперь задумовати новоформуєча ся правїцьова Влада СР. Менше міцных обїцянь, а вєце мудрых і економїчных поступів бы мало в тій проблематиці перевышовати. Потім бы было істо менше афер, дорогых тендрїв, але і омного менше шкод ці нещастя,

котры суть зробєны поводнями, котры людьскый фактор може овплївниты лем вчасныма уж пропонуваныма протїдіями. Не выстачить лем великодушнї роздавати пїнязі і указовати ся як кідь бы тым мав быти захороненый цілый світ. Ведь влада не роздавать зо свойого, але із пїнязей нас – даньовых поплатникїв. А коли вєце роздасть ся, як што собі можеме доволити, потім не одповіднї задовжує ся держава, головні будучї ґенерації. Кідь по-

водні будуть што раз вєцей повторяти ся, што указує і реалность жытота, будеме фурт рішіти лем наслідкы по них? І так вода нам буде знова брати дома, дороги, мосты, уроду... Треба рішіти причїны завчасу! Треба реалізувати протіповодньовы опатрїня! Екологічны, але і екосїстємовы нараз! Потім можуть быти мудро выхоснованы фїнанції і омного менше шкоды і жывотных траґедїї при інтензівных бурях, ці доджях.

▲ ▼ Фотоґрафії з Пряшїва і навколиці, прямо із місця діяня, де вода брала вшытко, што ей стояло в дорозі...

Маме за собов вольбы до Народной рады СР Як мы голосовали?!

Інформації спрацовала: С. Лисінова

В сучасности на Словенську одбываць ся поволебна „манія“, яка зачала од 12-го юна 2010, коли одбыли ся вольбы до Народной рады Словенської республікі. Выштыкм, котрым не є легковажна судьба нашой державы, істо брали на них участь. Штатістыкі уваджають, же на Словенську є **4 362 369 воличів**, з чого **2 556 779** з них **брало участь**

на вольбах. До словенского парламенту достало ся **6 політичных партій**, (уваджаме іх подля місця, які надобыли у вольбах): Смер - Соціална демокрація (SMER) за котрый голосовало 880 111 воличів, Партія демократічно-хрістіанской унії-Демократічна партія.

(SDKÚ-DS) голосы ім дало 390 042 воличів, Слобода і солідарность (SaS), здобила 307 287 голосів, Хрістіанско-демократічний рух (KDH), вольбах

мав 215 755 голосів, к Партії Мост-Гід (Most-Híd) (голосило ся 205 538 воличів і за Словенську народну партію (SNS) голосовало 128 490 воличів. Многы штатістыкі уваджають результаты вольбы лем цалково подля реґонів або окресах, но мы для про в сполупраці з Словенськым штатістычным урядом і TASR зробили шпецільный граф, в котрім суть уведжены выслідкы вольбы по дакотрых выбранных містах і селах, де жыє русинське жытельство. Про інформованость уваджаме, же в таблиці суть спрацованы выслідкы лем тых політичных партій, котры достали ся до Народной рады СР з

чого выпливать, же іншы голосы з цілковой кількосты платных голосів належать тым партіям, котры остали перед бранами парламенту. Про ліпшу орієнтацію назвы партії уваджаме в словенських скорочінях і в такім порядку (подля вылосованых чисел), як кандідовали во вольбах.

Окрес	Кількість платных голосів	SaS	SNS	KDH	SDKÚ - DS	SMER	MOST - HÍD
Окрес Меджілабірці							
Чабалівці	140	1	3	10	9	58	3
Чабины	220	8	1	10	22	150	6
Чертіжне	232	6	3	13	8	150	2
Габура	264	6	6	8	16	176	4
Калинів	139	12	2	7	4	94	0
Красный Брід	173	4	4	2	14	121	7
Меджілабірці	2 344	120	48	78	214	1 416	44
Нягів	200	5	8	34	7	120	1
Олька	183	2	5	8	23	109	2
Палота	89	4	0	2	5	58	6
Радвань над Лабірцьом	254	16	10	9	10	163	1
Репеїв	79	2	1	9	3	53	1
Рокытівці	102	1	4	5	6	75	1
Рошківці	125	5	6	8	4	84	1
Вырава	89	0	4	4	19	42	1
Збойне	139	5	9	4	9	77	0
Збудьска Біла	79	2	0	7	3	50	0
Окрес Стропків							
Быстра	40	3	0	2	0	27	0
Грибів	114	4	4	0	4	80	0
Гавай	162	10	8	19	8	97	1
Колбівці	82	2	7	2	0	63	0
Мала Поляна	75	8	0	13	2	40	2
Микова	88	4	1	2	8	59	2
Сташківці	136	12	0	13	5	88	3
Стропків	4 103	433	148	485	522	1936	51
Токаїк	66	1	1	5	1	42	0
Вышний Грабовець	100	5	4	6	4	65	1
Окрес Снина							
Ялова	45	2		4	1	32	0
Кална Розтока	170	1	10	10	5	107	0
Кленова	217	4	10	11	7	129	7
Колбасів	55	7	1	2	2	34	0
Колониця	207	14	11	18	15	124	2
Ладоміров	128	3	17	8	9	82	1
Михайлов	61	14	2	10	2	29	1
Нова Седліця	160	8	2	2	6	111	2
Осадне	87	1	4	1	4	57	3
Паригузівці	24	1	2	0	0	17	1
Пчолине	308	8	11	8	16	222	9
Пыжні	293	17	12	13	18	198	5
Рунина	51	3	2	1	3	34	0
Руська Волова	71	3	7	2	2	46	0
Руський Потік	57	2	1	1	1	32	2
Снина	7 182	522	278	608	784	3989	117
Стацін	972	42	24	35	62	723	10
Стаціньска Розтока	127	2	11	20	8	63	4
Тополя	76	2	4	10	4	41	2
Убля	409	15	26	5	27	285	3
Уліч	299	14	12	6	31	187	9
Збой	210	2	8	1	10	164	1
Окрес Бардйов							
Бардйов	13 480	1661	381	2443	2073	5266	206
Бехерів	111	11	8	4	10	56	1
Біловежа	359	20	11	12	26	245	6
Герлахів	401	29	10	9	9	241	7
Хмельова	228	14	7	26	47	100	5
Криве	109	4	5	2	5	79	0
Курів	264	5	19	11	8	176	4
Нижня Полянка	129	10	6	2	19	73	2
Хмельова	228	14	7	26	47	100	5
Регетівка	36	2	3	4	10	15	0
Варадка	61	4	0	2	3	12	1
Вышня Полянка	65	3	1	3	5	46	0

Округ	Кількість платных голосів	SaS	SNS	KDH	SDKÚ - DS	SMER	MOST - HÍD
Округ Свідник							
Бенядіківці	108	5	2	13	6	60	0
Цернина	270	11	7	3	20	198	1
Грабовчак	166	8	4	8	8	117	2
Крайна Быстра	133	38	2	7	9	58	1
Крайна Поляна	84	9	3	9	5	42	0
Куримка	170	8	9	4	7	115	1
Ладомірова	370	10	18	13	25	260	1
Міроля	47	2	2	1	3	33	0
Нижня Єдлова	64	3	1	1	6	43	1
Нижня Писана	54	3	2	1	3	33	0
Нижній Мірошів	114	6	6	3	9	75	3
Нова Полянка	36	1	1	1	0	13	0
Свідник	4 419	357	142	250	673	2374	47
Ваґрінець	66	6	1	5	1	42	2
Вышний Мірошів	250	4	13	3	15	121	5
Округ Гуменне							
Гуменне	13 343	1239	386	1586	2080	5860	325
Нехвальова Полянка	88	7	5	1	0	67	0
Нижня Яблінка	88	4	1	4	2	63	2
Папин	412	18	18	90	24	203	4
Рокытів коло Гуменного	179	4	6	14	8	115	2
Вышня Яблінка	58	3	2	0	3	39	1
Округ Собранці							
Іновці	102	3	0	1	3	47	7
Подгородь	141	6	3	7	4	86	0
Руський Грабовець	159	1	6	0	4	70	2
Собранці	2 650	168	139	253	221	1183	53
Округ Сабинів							
Баєрівці	160	5	10	4	6	109	3
Дресніця	369	29	12	54	41	179	3
Сабинів	4 904	744	163	760	648	1687	76
Тихий Потік	156	2	15	28	14	76	0
Округ Стара Любовня							
Чірч	397	16	14	38	22	262	2
Якубяны	740	33	32	53	31	449	1
Ярабіна	356	22	3	11	40	232	0
Каменка	529	32	16	30	51	320	4
Кійов	357	4	13	8	8	214	3
Літманова	249	23	7	60	24	114	1
Обручне	29	1	3	1	1	16	0
Орлов	353	14	17	26	32	226	3
Стара Любовня	6 217	527	160	824	922	2797	60
Страняны	88	13	8	8	10	39	0
Шамброн	265	6	18	13	14	161	0
Шарішке Ястрабе	447	6	15	9	38	280	5
Удол	232	7	15	27	29	134	3
Округ Левоча							
Левоча	5 286	500	242	838	918	2011	182
Нижні Репашы	102	10	3	9	15	52	1
Торіскы	119	3	5	11	7	65	1
Вышні Репашы	93	12	5	29	7	28	1
Округ Спішка Нова Вес							
Спішка Нова Вес	16 571	2463	830	1671	3015	6199	287
Словінкы	688	52	50	66	69	322	6
Порач	374	31	27	17	34	177	51
ПРЯШІВ	40 908	6501	1085	6303	8281	12 705	1124

Куруцькы дні Ф. Ракоціґо II. в Мішколці

Др. П. Крайняк

Заступці Общества А. Духновича і МО Русиньской оброды з Пряшова взяли 29-го мая 2010 в Мішколці (в його приміській часті Горомболы) участь на акції під назвов **Куруцькы дні Франтішка Ракоціґо II.** Грекокатолицькы предкове жытелів Горомболы переселили ся до той часті Мішколця в 17-ім ст. з території Свідника. Память на куруців є в Мадярську фурт жыва і так само і особность князя Франтішка Ракоціґо II. (1676-1735) є барз цінена і належить меджі найвызначнішы характеры історії Угорьска. В його куруцькій армії была обшырна часть вояків Русинів з території северовыходного Угорь-

ска, котры чекали од переможіня Габсбургівців ослободжіня з рабства. Святочній атмосфері в Горомболі жычів і добрый час. На намісто перед містнов грекокатолицьков церьков Покорова Пресвятой Богородиці при памятнику Франтішка Ракоціґо II-го стояла наступена честна варта в куруцькых уніформах на конях і з заставов Мадярської републікі і Русинів. По гімнічній пісні *Русины оставете глубокий сон* поклонили ся перед бустов Франтішка Ракоціґо II-го його памяті заступці МО русиньской самосправы на чєлі з Др. Т. Уяцькым, але і самосправы з Будапешту на чєлі з Й. Еркошом і П. Боршошом, заступці містной грекокатолицькой парохії з о. Л. Дудашом, як і реформованой церькви і далшы гості. К памятнику

положила квітки і делеґація Русинів з Пряшова. В своїм выступліні Гаврііл Бєскід, председа Общества А. Духновича, передав і поздоровліня діректоркы СНМ – Музея русиньской культуры в Пряшові Ольгы Глоської, котра про неодмінны робочі повинности не могла взяти участь на події. Проґрам акції обогатила своїм співом і членка ПУЛС – у в Пряшові М. Грабовска. Гости з Пряшова на конець події заспівали на память Франтішка Ракоціґо II-го пісню *Вічная память*. По закінчію петного акту в Горомболі продовжовав проґрам святочного дня сполоченьскым посиджіньом во виннім склепі в Мішколці, де приготовив його власник Т. Уйацкі своїм гостям добрый гуляш і унікатны вина. По дорозі домів абсолвовали Пряшівчане і екскурзію в Мадярськым ортодокснім музеї і навщівили православну церьков

▲ Погляд на участників акції при бусті Ф. Ракоціґо II-го в Мішколці.

Св. Тройці з прекрасным 16 метрів высокым іконостасом з 1720 р., котрый належить меджі найкрасше в середній Європі. Заставили ся і в грекокатолицькій церькві Святых Праотців в Енчі, котрый путать своїх навщівників модернов архітектуров в комбінації дерева і цєгли. На конець путованя домів поклонили ся в Кошыцях памяті Др. Н. Бєскіда і далшых членів родины при його гробі на містьскім цінтері св. Розалії.

Русиньскы писателі на челі з К. Копоров

-лем-

Дня 16-го юна 2010 в просторах Музея русиньской культуры (МРК) в Пряшові одбыло ся членське засіданя Сполку русиньскых писателів Словеньска (СРПС). Меджі

▲ Новозволена председкіня СРПС – К. Копорова (стоїть) при своїм приговорі.

головны пункты засіданя належало выгодничіня діяльности за мінулый рік, інформованя о схвалених дотаціях про рік 2010, план задач до будучности і вольба нового председу сполку. Писатьску подію відкрила гостителька акції, директорка МРК Ольга Глосікова, котра высловила радость з того, же ся помалы зачали робити переклады русиньскых творів до словеньского языка, бо як сама повіла „треба отворяти ся з уліти і так дістати ся до обізнаня більшой верейности“. По вступнім слові директорки конференціер засіданя Ярослав Сисак (підпредседа СРПС) слово передав председови СРПС Николайови Ксенякови. Він в свої рефераті окрема выгодничіня высловив ся к проблеме страты читателя, котрый є звязаний з неграмотностью молодой генерації Русинів, котра днесь уж не знає читати азбуку. Головны задачі діяльности сполку підкреслив в пятох пунктах: схоснованя дотації на рік 2010, зефективнити методы роботы

в літературных конкурзах, векше ініційованя выучоно русиньского языка в основных і середніх школах, гляданя добрых форм к підхоплиню штонайвеце людей при списованю жытельства в 2011 р., як і гледаня способів зедночованя в русиньскым русі. Потім Н. Ксеняк притомным ознамив, же

з приватных і здравотных причін одступує з функції председы, і тым одкрив дискузію на тему вгодного кандідата, котрый бы председницькый стілець міг перевзяти. Кідьже Я. Сисак, котрого пропонував пан Ксеняк за нового председу, категорично одмітнув свою кандідатуру і сучасні одступив і з функції підпредседы СРПС, за нового лідра была векшынов притомных зволена Кветослава Копорова з прашівского Інштитуту русиньского языка і культуры. Нова председкіня свою функцію прияла на еден рік. Сполук собі зволив і нову раду, котру творять: А. Блыхова, М. Мальцовска, О. Кудзей і о. Ф. Данцак, котрый є знамый своїм добрым одношіньом к Русинам і є популярным і скусеным автором многих публікацій, што може быти про дальше ествованя Сполку великов девізів. Членськы леїтімації собі в тот день перевзали і двома новы членови Сполку – новозволена председкыня Кветослава Копорова і Гелена Сливкова.

СПИСОВАНЯ ЛЮДЕЙ СПОВІДЬ ПЕРЕД ОБРАЗОМ МАТЕРИ

Днесь Давід Палащак (1987), студент історії

Єм студент історії Філософичной факульты ПУ і походжу з Пряшова. Голошу ся к Русинам. Чом? Чом вообще голосити ся ку тій народности? Так, як чоловік родить ся до фамелії, так родить ся і до народа, котрый йому дасть через його культуру і традиції выхову. А чоловік не найде ніч інакше на світі, што бы міг зглядати за своє. Іншый народ йому не дасть факлю, котру бы міг прияти за свою і дале нести про далшы генерації.

Народив єм ся до русиньской родины. Русиньска бісїда і традиції належали до нашего дому фурт при вшеляких подіях і святах як: Рождество, Великдень, або при свадьбах і похоронах... Там всяды я стрічав ся з языком і традиціями, нас Русинів, обычаями, котрыма жыла і жыє моя родина і котры одпрадавна дотримують люди по наших селах. Як віруючий чоловік я учів молити ся в языку, в котрім молїла ся і моя баба, прабаба і співати нашы прекрасны колядки, котры співали і нашы прадїдови. Чоловік в жывоті спознавать обычаї і традиції нерусинів, але праві там йому пояснить ся, же є то про нього шtos чужде, што не знає і ніч йому то не гварить. Вшиты тоты події у мене евокують чутя, же хоць де на світі бы я був, я зостану Русином, бо русиньскы звыклости суть моїма і не приголосити ся к ним і к русиньскій народности бы было як заперти свою родину, самого себе і вымазати вшитко то, што я од дітинства достав і пережив. Як студента історії, мене барз ослвлює і интересує особность Адолфа Добрянського, котрый був свойого часу посланцьом Угорского сейму, в котрім обгайовав права славянів, головно Русинів. Тот чоловік голосів ся к народу, котрый, може, многим не є днесь аж так знамый, але історія на нього напrik тому споминать в многих документах Австрійско – Угорьской монархії. Історія знає Русинів, їх особности, котры до ньой записали ся напrik, або праві зато, же были Русинами. А ці будуть русиньскы народ знати і будучі генерації, днесь залежить лем од нас. Моє желаня про будучность є, жебы русиньскы язык достав ся до штонайвеце школ в наших селах і містах. Русины не суть великый народ, але духом богатый. Єствує много традицій і культур, котры суть красны, але не приголосити ся к тій своїй, значило бы быти порожньов екзистенційов без ідентіты. Є то, як кідь бы вы мали цілыи жывот пережыти на навщіві в чуждім, котре нікда не стане ся вашим, не одкаже вас на нияких предків, котрых богатство мате вы.

Тото русиньске богатство є і моє, котре я достав од своїх предків. Зато ся із гордостьов при списованю людей в 2011 р. приголошу к Русинам, к свої необычайній народности, культурі і ей великым особностям.

Найновшый фїлм о русиньскых традиціях могли по першый раз відіти в Бадрїюві

Любош Роман

В експозиції ікон Шарішского музея в Бадрїюві 21-го юна одбыло ся одкрыте перемітаня документарного фїлму „Нашы русиньскы традиції нам не дозволюють забывати“ (Naše rusínske tradície nám nedovolia zabúdat), котрый на основі тематіки Івана

Бандуріча і сценарісткы Ольгы Глосіковой в минулім році накрутив режисер Вінцент Буйняк з Бадрїюва. Найновше фїлмове зображїня, яке заоберать ся русиньсков проблематіков на Словеньску, указує на значїня захованя русиньскых народных традицій, котры суть нелем під асімілачым тиском, але і під тиском што раз міцнішою культурной і економічній

глобалізації. Основу фїлму творять указаня традичных русиньскых церковных обрядів а обычаїв, які суть звязаны з визначными подіями в жывоті чоловіка (свадьба, крещїня дітины), або з великыма церковными і фамелійными святами через рік (Великдень, Рождество). Тоты указаня суть повязаны „перлами“, котры суть творены приговорами 15 людей (переважні русиньского походжїня), котры досягли визначны успіхы в своїй професії, ці уж в культу-

рі, духовній области, медицині, шпорті і т. д. Показаня обычаїв як і приговоры окремых характерів (окрема дакількох припадів) суть нафїлмованы в русиньскым языку зо словеньскыма тітулками.

На зачатку самотной презентації фїлму, котра была першов свого типу в Бадрїюві, участників привітала Валентіна Коцова, одборна працювачка музея і Іван Бандуріч, председа РК Русиньской оброды на Словеньску в Бадрїюві, котрый, як мы написали, сполупрацював

Анька Порачова – ЗАСПІВАЙМЕ СОБІ ...

Вышло нове ЦД-чко успішної русиньской співачкы

Томаш Михал Бабяк

Мено Анькы Порачовой на нашій фолклорній сцені є так знаме, же його ани не мусиме представляти. Все усміваву, повну позитивної енергії, можеме стритити на многих фолклорных фестівалах. Єй голос часто чуєме з нашого русиньского радіа і при різних культурно-сполоченьских акціях.

Анька Порачова походить із села Кійов, котре лежить під горов Мінчол в Старолубовнянськیم окресі. А ту праві зачала єй животна дорога народной співачкы. Сама на тото споминать: „Як я дома выростала, не было ани телевизора, ани ниякій звукотехнікы. Люди ходили на поседжіня, а я уж тоды, як мале дівчатко, робила програм нашим сусідам, родині. Дома мене поставили на стіл, а „Ганчо співай“. Тоды я стрітила ся з першым гонораром – была то єдна коруна.”

Анька ся прославила і о собі дала знати із народнов ґрупов ФК Шарішан, з котров співають і теперь. На вопрос як vznikло нове ЦД, А. Порачова одповідать: „Із знамых і менше знамых, але і новых співанок, якы я

снажыла ся іщі выслухати од своей мамкы і хотіла єм то записати на тото ЦД-носіч під назвом *Заспівайме собі*, яке я наспівала з добров капелов, котру веде музичный редактор СРО в Кошыцях прімаш Мґр. Андрий Кандрач. Новотинами суть співанкы: *Кійовська дрібна, По горах ходила* але і інші співаночкы, а є то уж пята награвка красных русиньских співанок“.

Анька на них співать і зо своей дівков тых Аньков. Їх дует звучить любезным голосом а хто їх ведно стрітить десь на сцені, тот одыйде одушевлений з великым художнім зажитком.

А што іщі Анька к новому ЦД додавать? „Я барз рада, же можу приспіти до той студниці нашой прекрасной русиньской культуры тым новым ЦД-чком, жебы ся не забывало на нашы прекрасны співанкы, на нашу культуру і традиції. Співанка то є радость, спрваджать нас цілый наш живот. Зато співайме собі і передавай-

ме нашы співаночкы далшым ґенераціям, жебы нам не вытратили ся з нашого живота – была бы то превелика шкода. А я рада і щастна, же можу приспіти ку сохранию кусочка культуры наших предків про далшы ґенерації”.

А нам не оставать ніч інше, лем нашій Анькі ку новому ЦД-чку поґратуловати і пожелати єй вельо успіхів і жебы єй красный голос служыв штонайдовше.

Осиф Бобалик росповідав свою історію

П. Медвідь

Здружіня інтеліґенції Русинів Словенська (ЗІРС) в сполупраці з Уставом памяти народа приготували в 2009 р. новий документарный фільм під назвов **Осиф і його братя** (Jozef a jeho bratia), котрый 29-го – 30-го мая 2010 дочекав ся выходословенської премієры, яка одбыла ся в Біловезі і Лукові – одкы головный характер фільму походить, а наслідні і в Пряшові. Фільм є розповіданом животной історії Осифа Бобалика, котрый був єдным із многих тисячів повойнових оптантів, головні Русинів з бывшего Чеськословенська, котры были обаламучены Ческословенськыма і Советськыма державнымы орґанами. З ілузіюв ліпшого живота доброволні переселили ся до Советского союзу, конкретно на Україну, чім автоматічно стратили своє обчанство і стали ся жытелями СССР. Уж по

перекрочіню граніць было вшыткым ясно, же высненый живот мать далеко од реальности сталінського диктаторського режіму, котрый собі усвідомили при погляді на край і условия зубоженой повойновой советской України – їх новой домовины. Сон о уродній землі і їх великым господаріньом на ній державна міць шмагом руки украла з їх оч, котры многим із них зостали лем про плач. Уряды не лем же недотримали свої обіцяня, але бранили неспокойным переселнцям вернути ся до родной землі. Докінця зачали орґанізовати ся „процесы“, в котрых допереду выбранных людей одсудили за протідержавны діяння, чого цілком было выстрашыти людей, котры протестовали за свої права. Одсужены, межді котрыма був і головный характер фільму, кінчили в советських працовных таборах і Гулаґах а многы із них не мали таке щастя, як Осиф Бобалик, жебы дочекали ся своей реґабілітації і навернутя домів. Назва документу є тых інтересным высловліньом

паралелы межді судьбамы оптантів і старозаповідного Осифа, котрого власны братя запродали до рабства. 46 минутовой фільм під режісерськов руков Анны Главачовой, котрый ся концентрує лем на єдного із многих тисячів оптантів, презентує позерательови проблематику оптації і пробує так по першый раз доткнути ся темы, котру дотепер фільмово нихто неспрацовав і котра дотепер стоить на краю історічного інтересу нашой общности. У фільмі суть выужыты многы особны і архівны фотографії і фільмы, котры межді поодинокыма капітолами росповіданя лувіського родака, дотворяють автентічну атмосферу. Пряшівску премієру, яка одбыла ся в малій засідачці Крайского уряду передставив Ян Ліпінський, підпредседа ЗІРС-у, котрый є і продуцентом документу. По презентації фільму, за участы головного протаґоністу Осифа Бобалика, наслідовала інтересна діскузія, де праві він одповідав на вопросы притомных, межді котрыма найшли ся і далшы оптанты з аналогічнымы судьбамы.

на документі. Хто добрі позерав ся, міг відіти сімболіку в реальности, бо демонстрація фільму одбыла ся в музею, якого експонатами суть іконы і далшы церьковны памятки переважні з русиньских сел выходного Словенська. Як кіносала послужыв простор перед іконостасом зо Збоя, котрый є єдным із домінантів цілой выставки. А як раз в тім є велика сімболіка, же перед тым іконостасом сиділи штуденты Обходной академії з Бардіїова, котры позерали і слухали нашы церьковны обряды і прекрасны співы в оріґінальним церковнославянськым і русиньскым языку, якы несли ся до містности з фільмового полотна і репродукторів. Чоловік

там міг мати, хоць лем на короткий час чутя, же є в церькви, а не в музею, де є векшынов тихо.

І кідь собі авторы документу усвідомлюють, же єден або два фільмы не можуть зробити чудо в дезорентованных і закомплексованных душах наших Русинів, і так є добрі, же такы фільмы вынікають, же лем неоплакуєме тото, до какой ситуації мы достали ся, але же маме снажіня і дашто зробити про зліпшіня. То одповідать і духу головной думкы цілого фільму, котру іщі на зачатку высловує єден із творців, же „ліпше запалити свічку, як ламетовати над темноты“.

SLOVENSKO-RUSÍNSKY SLOVNÍK

Юрій Панько

ВСТУПЛІНЯ

Потреба видати векшого формату словацько-русинського словника барз проявлять ся главні од своєї кодифікації (янувар 1995), випливаюча із все ростучих культурних, научных, економічних і інших потребностей, як і о повышующій ся інтерес о русинську культуру і науку в Словакії.

Даний *Словацько-русинський словник* представлять собов важный момент нелем в історії двоязычної лексикографії, но і в богатій історії словацько-русинських культурно-сполоченських одношінь. Є то перший такого россягу словацько-русинський словник і єдночасно єден із перших словників такого типу.

Слідуюча особистость словника полігати в тім, же в нім автор спробовав подля об'єктивних, а тьж суб'єктивних можностей єднако успокоїти потреби обидвох єго ужывателів – словацького і русинського. З той причіны лексіка в словнику розроблює ся дость подрібно, а при перекладі заголовного слова до русинського языка беруть ся до уваги скоро вшыткы можности єго ужываня. З другого боку, при помочі рознородных форм семантизації по можности якнайточніше определіть ся обем еквівалента.

Около 45 000 лексичных єдениць і велике число выразів і зворотів, котры вошли до словника, одзеркалюють обшій словниковый фонд словацького языка од половини 19-го стороча до днесь і їх русинську еквівалентность.

Даний *Словацько-русинський словник* выникнув на основі суб'єктивно-об'єктивного повзбуджіння автора, зато же такий словник до днесь не екзистує, а він препотребный про русинський народ, главні коли указала ся фахова і культурно-общественна вынученость і все ростучі выможености практики о такий словник.

О УЖЫВАНІ СЛОВНИКА

Словацько-русинський словник предназначує ся для словацького, а главні для русинського ужывателя. Тым є дана шпещіфіка словника. Для потреб словацького, а тьж русинського ужывателя словник уваджають нелем голы еквіваленты, но і рознороды поясніня при еквівалентах, определіючі россяг ужываня даного еквівалента, а тьж богатый ілюстрачный матеріал. Тота же ціль указує і на способ розробкы смысловой структуры заголовного слова, выходячі із поровнаня ужываня заголовного слова і одповідных єму русинських еквівалентів.

В інтересах русинського ужывателя в словнику приводять ся дакотры діалектисмы і архаїзмы, з котрыми може стрітити ся в творах класіків словацької літературы. З тых же самых причінін в словнику дають ся дакотры несправны (з погляду нормы сучасного словацького літературного языка), но в літературі як і в говоровой речі суть дость фреквентованы слова (з позначков на літературне слово). Так як словник є предназначеный для ужывателів, познакомленых з основами граматики обидвох языків, грамаічний апарат при еквівалентах обычайні не уваджають ся (або уваджають ся рідко), а при словацькім слові - лем в мінімалній мірі. В словнику кладе ся велика увага на принцип діференціації обидвох языків, што указує ся при выборі фразеології, вязані (рекції) окремых частей речі і т. п.

ЗЛОЖІНЯ СЛОВНИКА

Словник поміщать цілководжувану лексіку і фразеологію сучасного словацького літературного языка і єго русинські еквіваленты. В словнику тьж давати ся научна і технічна термінологія в тій мірі, дозволююча читати і переводити научно-популярну літературу. Особиста увага кладе ся на чужді слова, котры формалні згоджують ся з русинськими словами, но значні одлишуют ся по своій смысловій штурктури і фреквенції ужываня. Словник не включают: а) звекшенины і здрібнелины; б) одчасословны назывники і регуларно творены присловники, кідь не мають самостатне лексичне значіння; в) шпещіалны (фаховы) терміны і чужді слова, котры не стали широкоужываными.

В словнику уваджають ся дакотры властны мена: назвы історичных племен, народностей, націоналностей (стародавних і сучасных), властны мена знамых історичных діятелей давнины і героїв антїчної і славянської міфології, а тьж основны астрономічны назвы (назвы звїзд, груп звїзд).

ШТРУКТУРА СЛОВНИКА

Вшыткы заголовны слова суть розложены в алфавітнім порядку. Рівноцінны варианты слов (орфографічны, фонетічны або морфологічны) дають ся в єдній статі, коли они слідууть єден за другим в алфавітнім порядку, а кідь варианты розложены не за собов, робить ся позначка на найужываніший вариант.

Омонімы уваджають ся окремыми статями і означують ся малов арабских цифров.

Окремыми статями уваджають ся тьж відовы пары часослов (розроблюють ся обидва віды) і вертаны (рефлексівны) часослова.

ПОСТРОЇНЯ ЗАГОЛОВНОГО СЛОВА

Заголовне слово уваджають ся в основній формі і як новий абзац є написане (поло)тучным шрифтом. В прикладах заголовне слово замінять ся тілдов (~). Тілда замінять часть слова (коли іде ся о основну форму), або лем єго немінну часть (коли іде ся о іншы формы. По заголовнім слові слідууть: 1) грамаічний апарат (при назывнику 2-ый пад єднотного чїсла, при часослові 3-я особа єднотного і 3-я особа множного чїсла); 2) грамаічна характеристіка; 3) вязаня (рекція); 4) штілістичны і фаховы скорочїня; 5) синонімы або іншы характеристікы і поясніня – коли іде ся о многозначны слова; 6) переклад словацького слова до русинського языка (еквівалент).

При словацьких словах, высловность котрых може выкликати тяжкости (реч іде о перевзятых словах), в квадратных скобках давати ся транскріпція, напр.: *adagio*¹ [adádžɔ] *prisl. hud.* адáджо.

Кажде значіння слова выділює ся (поло)тучнов арабских цифров. Окремы значіння ілюструють ся тіпичными прикладами. Кідь вшыткым або дакільком значінням словацького слова в русинськым языке одповідать єден еквівалент, то тоты значіння приводять ся в єднім значінні з позначков *v rôzn. význ.* (в різних значіннях), напр.: *perspektivny v rôzn. význ.* перспективный; ... *mask/a* –у *ž 1 v rôzn. význ.* мáска; ... **2** машкарне облечіня; ...

3 tech. (na chladiči auta) декоратівна мерэжка (*radíátropa*) ...

Коли слово мать термінологічне значіння, при нім уваджають ся вшыткы шпещіалны скорочїня, напр.: *polyp* –и *m zool. lek.* поліпа; *korálový* ~ коралова поліпа; *nosový* ~ поліпа в нóсі.

В многозначных словах окремы значіння уточнюють ся при помочі характеристік (сінонімів, антїнімів, тлумачень і т. п.), шпещіалных і штілістичных значків або грамаічных даных (сінтаксічна функція, вязаня і т. п.) а главні при помочі ілюстративных прикладів. Кідь в слові дасть ся легко выділити основне лексичне значіння і одводжене значіння, то при першім, основнім значінні характеристіка не уваджають ся, напр.: *ciel/it'* –і –іа *nedok. 1 na koho, čo, do koho, čoho* цілити, замірєвати, прицілєвати *na kógo*; ~ *do srdca* цілити до сэрдца **2 na koho, čo pren. (narážat)** заміряти ся, намірєвати; ... **3 do čoho (smerovať niekam)** цілити, мати ціль; *ustavične* –і *do budúcnosti* все цілїть *ábo* мать ціль до б́удучности.

Кідь в слові основне значіння ясно не выділює ся і вшыткы значіння рівноцінны, то характеристікы уваджають ся при вшыткых значіннях. В тых случаях, кідь при значіннях находит ся позначкы, указуючі на мож-

ность ужываня слова, характеристікы або поясніня не дають ся.

В словацьких прикладах слова, маючі необмеженный ряд словных спойнь, выділюють ся запятов, напр.: *polievka* ... *zemiaková, hrachová, zeleninová* ~ бандуркóва, горохóва, зеленінóва *póливка*

pokračovať ... ~ *v práci, v rozhovore* продóвжувати рóботу *ábo* в рóботі, б́ісіду *ábo* в б́ісіді.

Факултатівны слова дають ся в скобках, напр.: *miest/lo'* ... *stát* на ~е стояти на (єднім) місці.

Сінонімічны варианты в словных спойнях (сінтагмах) дають ся через *al. (alebo – ábo)*, напр.: *majet/ok* ... *verejný* ~ сполоченьскый маєток *ábo* сполоченьска влáстность, ... *konfiškácia al. vyvlastnenie* ~ку конфішкáція *ábo* вывлáстніня маєтку...

Фразеологізмы і прислівя приводять ся в кінце заглавного слова з означінём [*фраз. ábo присл.*].

Еквівалент

Кажде словацьке слово, уведжене в словнику, як правило, є переведжене на русинський язык. При застарілых, діалектных або мало ужываных словах намісто перекладу давати ся одказаня на ужываніше слово, маюче тото саме значіння. В тім случаї, кідь словацьке говорове або просторечне слово не мать точный штілістичный еквівалент в русинськым языке, тоды при нім давати ся штілістичне одказаня на нейтральный словацький вариант, напр.: *civil' hovor. p. civilista 1.*

Кідь словацьке слово не ужывать ся самостатні, а лем в окремых словоспойнях (сінтагмах), то по заголовнім слові ставить ся двоточка і уваджають ся вшыткы можны словоспойня даного слова з перекладами, напр.: *pád³* -и *m:* на *žáden* ~ *hovor.* в ниякім сл́учаї; на *každý* ~ *hovor.* в кáждім сл́учаї, што бы не было; *takým* ~от таким спóсобом, так; в *najhoršom* ~е в найгіршóm сл́учаї

В тых случаях, коли в русинськым языке не мож підобрати еквівалент, одповідуючий словацькому языку (главні то односить ся к перекладу реалій), намісто перекладу давати ся транслітерація і поясніня в скобках, напр.: *odzem/ok* -ку тодзёмок (*фїртура словацького народного тáнця*).

При перекладі пословиць і фразеологізмів, не маючих точного еквівалента в русинськым языке, давати ся близкий по значіню еквівалент зо знаком приближности ≈, напр.: *trafená hus gága [prisl.]* ≈ на злóдієви шáпка горить *ábo* трафэна гýска рáрать, *кто sa hanbí, má prázdne gamby [prisl.]* ≈під лежáчий кáмінь вóда не течé.

Позн. ред:

Словник будеме выдавати на продовжіння так як мы обіцяли.

Школярам і студентам про вакаційни читаня

Хотила бы-м ся там вернути

(Фіктивна дія, подоба котрой зо скучностью є цалком нагодна.)

Таня Рундесова

Сідадо авта ня катапултвало як пінк-понтову лоптчку. Голова ся мі одразила од низкого ступу і коліна од воланта. Авто собі підскочило як тьждньове теля. Стара яма на розбитій асфалтовій дразі тісно перед валалом, глуща як сфалшованы каналовы поклопы, ня зясь окламала. Стережыть уж роки перед Малов Полянов в смері правого колеса а każde літо ня скушать: Запамятала єсь ня? Не запамятала? – Не запамятала. Гыря під волосьом уж мі пухне. Горы од кривуль конечні вжджу до Малой Поляны. З главной драгы одбочу на міст доправа і уганям на конець валалу. За домами придам плін. Асфалтка ся мінить на зужену драгу, котра зачинать быти весело покыдана свіжыма лайнами. Але радше срачковый слалом, як далша гыря на голові.

Здалека уж виджу цільову таблу: Микова. Валал на кінці світа, одписаний на помале вымераня. Опак цівілізацного шоку. Каждый, хто хоче мати трохи густіше в будлярику і живот підпертый мінімалныма службами, одтыль уж давно втік. Зоставают лем стары, завзяты і страчены в минулых часох. Добру ніч їм желаю лишкы і автобус. Раз за день.

Старенька Микова, боком од вышиткых драг, што ведуть до Ріма, наісто є рада, же єї круги не нарушать гвалт мідземіської доправы а так вдяка божскій тихоті може ся пришелець кохати нерушеним вступом на тот окрай Землі. Принаймні кідь на непрегляднутельность хвількы дозерать далша табла з написом: Родиско родичев Андї Варгола – ведно зо скудовченев Варголовов головов. Табла є мала, але потышьть. Єднак лем є сімпатична снага миківского містного уряду дати на знамость світу, же тот русинський край світа не є остатньов рїтьов вселеной. Хоць вера, він так вызерать.

З тайнов радїстьов, же-м досягла тоту коту, таку далеку од мого бываня в главнім мисті, тішу ся з каждого перейденого метра у валалі. Правда, котра є стовкы кіллометрів далека од адресы, де я жыю од народжїня, але духовні є мі цалком близко – і менше як на пядь. Тоту особливо чудну спїотость мого жывота з Миковов, де єм одмаленька рада ходила за бабков і дїдком, все собі усвідомлюю, кідь ся в далекім світі потребую оперти о своїх русинських предків. О їх жывотну путь, їх культурну ступу, котра ся зажерла до каждого з нас, хоць жыєме аж днесь. Закодованы

сьме в їх генах може уж од Великой Моравы. Хоч-не-хоч, не можеме од того наслідства втечі, хоць бы сьме як далеко были. Русинський код зоставать. Єдному давань крыла, другоготисне ку землі.

Валал є такый притульний, же тоточуть бы ся дало краяти. Наказлива заспаность ня натівко засягне, же голос когута у сусідів мнов затрясе як алармуюча електричка. В духу му задякую і зачинам слїдовати вшитку наоколо. Переберам плоты, браны, каждую плоху ці вывіску, де бы міг ознам сігналізovati подію, котра настане о пару днів. Но нич не наслідчує о тім, же ту о два дні буде літо кулміновати елдорадом. То кідь ся спустить каждорочный фестивал Андї Варгола. Пятнастый? Вісемнастый? Смутні ся мі припомянать, як придалеко жыю од той варголовской математики.

Міням грекокатолицьку церкву, культурный дїм і уряд, склеп і православу церкву а уж єм на вышнім кінці. Все по року ся з ужасом чудую, о тівко веце хыж ся зосунуло ближе ку землі, о тівко менше з них ся одїло до модернішых оміток. Але продайці і ту нашли купців про свої продукты, як пластовы облакы, фаребны цлоны, маркізы і загородны становы алтанкы. В Микові жыє уж лем до сто жытелів, але видно, же і они тримають крок з модов остатніх валалів.

На горбку цалком на кінці валалу, де подля мого тодышнього дїтского розумїня кінчів ся цівілізований асфалтовый світ і польвов драгов наслідовав тот другый, стоїть послїдня хыжа. Низкый, на сіньо обілений домик ся поставив до драгы, котра прото мусила угнути доліва.

Оберну клічом. В порожні хыжі довго ніхто не бывать. Стары родичі уж давно не суть мідже нами а іншых з родины деревяна хыжы не притягує. Зостала сама на себе як стоята вода у рыбнику: згнита, але про домашнього капра приемна... Барабізня ушыта прямо про мене. Пообивана людьми, докатована часом, вытрапена жывотом. Доверху повна русинської минулости з дїдком і бабков, хоць они о русинстві нич не знали, лем го жыли. А з ними ся одогравала і моя давня дїтска історія, пізніше перебита есами старшого віку, валалскыма ласкама, котры зостали закарбованы в памяти як зарізы на пастырській паліці.

Сїни ня витають глинянов підлогов з выдутыма горбочками, де колись бабка любила кормити мачку і куркы. Узенька кухня зо старым креденцьом, трьома святама образками над столом і на зелено зафарбленим

цегловым печом є тыж на своїм місці. Ай ізба з накриво стоячим бутором на іщі кривішій підлозі.

Усилую ся што найменше підняти порох. Пофтерама стіл, розбалу полотовары – муслі і гранулі, термоску іщі з ранішнім чайом і вечеря о хвільку готова. Воду і гігієну нагородить мінерална вода. Деку зо старогодивана вытреплю вонка і приправлю „вак на спаня“. Заспавам нараз з лишкыма за гумнами.

О два дні

„Важены обчане. Слїдуючий вікенд вас сільський уряд позывать на 20. рочник фестивалу Андї Вархола, в проґрамі котрого будуть участвовати фолклорны ансамблі, народный росповідач, чеська рокова група. Увидите і модну шов, іншпировану творчостью Андї Варгола. Златым клинцьом буде популярный словеньський співак Робо Казік. Чекають вас і юбілейна томбола. Перша ціна – авто Шкода Фабія, друга ціна – прачка Whirlpool а третя – телевизор LCD Sony. Вшиткых вас сердечні витає.“

Старый сільський розглас, веджений понад валал, з напятьом вышиткых сил сповнив свою задачу. До розоспаних очей ся мі такой наперать солнечне світло, котре уж позобуджало в ізбі павучыні і павуків. Лем зо мнов є то горше. Тепле ложе ня тягать назад до снів, но сільський розглас мі резонує в голові. Слухала-м добрі? Ціна в томболі – авто Шкода Фабія? То собі уж конзум в такім смішнім одїню нашов путь і на тот край світа?!

Нечекане познаня ня начісто збуджать. Солнцьом залята запарована старородичовска ізба, котра ня іщі вчера так притяговала свойов грубов романтиков, ся мі в підсвідомости посувать до якихсь новых почуть. Дець там, де не хочу, і што не є в згоді з мойов представлениям о минулости ани притомности тых місць. Одганям квасны почутья, они наісні кламлють. Але на детектор лжи бы єм їх не хотїла послати...

Імпровізована гієна, шыковный запізнений фрыштык і роздумы, што на себе. Высокы запяткы, парадны ногавіці, нове трічко, шумный сведер, модерна біжутерія. Пересвідчую саму себе, який є тот выбер препотребный. Іду ся прїйти по мойї Микові! Як давно я ту не была? Можно, же і пять років. Іду

стрїтити знамых, камараткы, колишні ласкы!

О годину перекрочу поріг хыжы і понаглям ся на нашу улїцю. Уж по першых десятках метрів слїдую превеликий рух. Смером на нижній конець ня обходить авто за автом. Ревучі шкотовкы і елегантны моделы ся шыковні обертають на вольных просторах і знова профырчать околло. На перерві, де вышній конець ся сплює з нижнім, то зачинать быти ясне. Оба бока драгы долов цілым валалом суть заповнены десятками авт. Видить ся, же з цілого выходного Словеньска. А ку ним ся припоюють далшы. До даскількых кілометровых запаркованих шорів не пропхать ся ани шпендлик. За таку участь бы ся не заганьбив ани роковый „open-air“ фестивал на Западї.

Фестивал ся по дворах, глядам, ці дакотрый не проздрить, же хтось зо знамых пришов на фестивал. Авта і громады чужїх людей по дразі успішно зацлоняють цілый простор: браны, дворы і домы. Не зоставать мі нич інше, як оддати ся масовому ритму і походовати з давом.

„То мусиме іти долов піше?“ зобудить ня з уважованя намальована тета, выступуюча зо запаркованого при дразї джіпа. Очівидно звыкнута ходити автом і горі ґарадїчами. „Але, тето, кідь выграте в томболі другый мотор, та то зато стоїть, ніт?!“ опонує їй хтось незнамый, што ся тыж пропхать, як і мы. Вшиткым ся заблищать очі. А мі ся розвиднять в голові. Тайна высокой навштівности миківского фестивалу є одкрыта. Фатаморґана выгры – який то жывотабудїч про народ.

Як ся приближуєме ку школі, при котрій є імпровізований амфітеатер – епіцентр Варголового геппенінгу, уж не крачам, але ся ставам частью скучотной людської тлаченкы.

„Де мате листок?“ звїдує ся ня організатор при вступі до ареалу. То зато, же Миківчане достали листкы задарьмо. А я єм, або не єм єднов з них? Єм! – Хочє ся мі крічати. Я ту домашня, мій отець – Миківчан! Ту єм пережыла вшиткы школьскы вакації, ту єм ходила на поле з коровами, ту єм помагала звозати сіно, ту ня мій дїдо першыраз посадив на коня, ту познам скоро вшиткых і они познають мене. Позерам на непритомного торгача листків а він на мене... Боже, яка то глупость! Його інтересує, ці мам вольный листок, який роздав містный уряд обчанім. А я го не мам. Што йому до того, де я ходила з коровами на поле. Дві євра? О што ту іде? Без речі собі купую листок і тихо терплю означованя, же єм тота, минулость, котрой може быти каждому укладнута, хоць мене она так тримать в обїмах.

Ілюстрована: Я. Бечкова

(Інтересне продовжїня фіктивного дія вас чекають в IP. ч. 13)

...Boli u nás a napísali...

...počas pobytu u Vás sa mi zlepši zdravotný stav...
 ...prírodné prostredie umocňuje atmosféru hotela a poskytované služby dopĺňajú dobrý pocit a rozhodnutie vrátiť sa tu opäť...
 ...program výletov bol bohatý a veľmi dobre pripravený. Odchádzam obohatená o nové a krásne zážitky...
 ...som tu už šiesty krát za posledných 10 rokov...
 ...budeme odporúčať svojim známym...
 ...Krásna škoda, že musíme ísť domov...

Letné romantické víkendy...

VÍKENDOVÝ SEN 57 €

2 x ubytovanie s polpenziou a doplnkovými službami*

VÍKENDOVÁ DOVOLENKA 82,50€

3 x ubytovanie s polpenziou a doplnkovými službami*

Letný relax...

TIP TOP RELAX 155 €

SENIORSKÝ RELAX 145 € - od 55 r.

6 x ubytovanie s polpenziou, doplnkovými službami* a 7. noc ubytovanie so 100% zľavou

Uvedená cena platí v termíne od 01.05.2010 a zahŕňa:

- ubytovanie s polpenziou (raňajky formou bufetu)
- uvítací drink+ daň za ubytovanie
- * **DOPLNKOVÉ SLUŽBY**

- voľný vstup do hotelového bazénu a fit centra
- 1 x rašelinový zábal
- 1 x perličkový kúpeľ
- 1 x tenisový kurt
- 1 x stolný tenis
- 30% zľava na masáže

Hotel SOREA ĽUBOVŇA
 Ľubovnianske Kúpele, 064 01 Stará Ľubovňa
 Tel.: +421/52/43 217 51-54
 Fax.: +421/52/43 217 58
www.sorea.sk/lubovna
lubovna@sorea.sk

1 dieťa do 8 rokov na prístelke 100% zľava
 Pri 2 dospelých plne platiacich osobách 100% zľava z ubytovacích a str. služieb
 Nevzťahuje sa na pobyt SENIORSKÝ RELAX

KUPÓN - INFO RUSIN
1 x masáž
 Platí pri zakúpení pobytu do 13.11.2010 a predložení kupónu

V ďalšom čísle Info Rusina, kotrýj vyjde k 15-mu júlu dočítate sa:

13/2010

50 rokov od smerti blaženého vladiky P. P. Goidycha.

13/2010

Лаборецькый фестивал рекордовав участьов.

13/2010

Луціє Біла собі заспівала з Барвінком.

РУСИЊСКА ОБРОДА НА СЛОВЕНЬСКУ

в сполупраці з

Світовым форумом русиньской молодежи, Закарпатськым благочинным фондом «Русиньска школа» (Ужгород)

Вас сердечно позывають на молодежницьку туристичну акцію

КРЕМЕНЕЦЬ – 2010
 'Карпатськы Русины еден нерозділный народ!'

10 - 11 юла 2010

ПРОГРАМ:

10. 7. (субота):

штиригодиновый туристичный выступ Нова Седліца-Кременець, декларована єдности Русинів, буряня Шенгеньского мура, конкурз русиньской поезіі; выступ русиньскых популярных і фолклорных співаків, поседжіня при огнику, трампованя, ніч під зівздаме прямо на Кремінцю .

11.7. (неділя):

В скорых ранних годинах туристичный поход на Рябу скалу, де буде романтично зустріти ся солнце, зоступ із Кремінця, церьковнославяньска Св. літургія в деревяній церькви в селі Руське за хорového допроводу ФК Барвінок із Камюнкы, навернутя домів в пообідняйших годинах.

Пригласиты ся мож до 8-го юла 2010 на тел. ч.: 0918 176 804, 0904390925, 051 7722889, або на email. адресах: sekretariat.ros@centrum.sk, mato.karas@gmail.com

Дорогу вынагороджує організатор!

Автобус піде по пути: Стара Любовня, Пряшів, Бардійов, Свідник, Меджілабірці, Снина.

Акція реалізована з фінанчнов підпоров Міністерства культуры СР
 Програм: Култура народностных меншын 2010

InfoRUSIN vydáva Rusinska obroda na Slovensku. Realizované s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR- program Kultúra národnostných menšín 2010. Evidenčné číslo: EV 1739/08. Sédredaktorka: Bc. Silvia Lysinová. Redaktor: Mgr. Peter Medviď. Korektor: Doc. PhDr. Juraj Paňko, CSc.. Výroba: ADIN. s.r.o., Prešov. Adresa redakcie a administrácie: Rusinska obroda na Slovensku, redakcia INFO RUSIN, Levočská, č. 9, 080 01 Prešov. Tel: 051/7722889, 051/7482776, 0918 176 804. E-mail: sekretariat.ros@centrum.sk, rusinska.obroda@kryha.sk, www.rusyn.sk. Predplatné na rok: Slovensko: 6,64 €, Európske štáty: 12,66 €, mimoeurópske štáty: 18, 66 €. Inzeráty, reklamy, sponzoriny preberáme v redakcii Info Rusin, Prešov (budova Daňového úradu, 2. posch.), každý pracovný deň od 12.00 - 16.00 hod. Neobjednané rukopisy a fotografie nevraciam! Publikujeme i názory, s ktorými nie vždy súhlasíme. Za obsah príspevku zodpovedá autor. Info Rusin je distribuovaný aj do novinových stánkov prostredníctvom MEDIAPRESS Poprad, spol. s r.o. (okresy: Stará Ľubovňa, Poprad, Levoča, Kežmarok, Spišská Nová Ves) a KAPA DAB Prešov, spol. s r. o. (okresy: Prešov, Bardejov, Humenné, Medzilaborce, Sabinov, Sнина, Stropkov, Svidník, Vranov n/T).

Rusinska obroda-Info Rusin
 Levočská 9
 080 01 Prešov 1
 "D+4"
 4/2007/RPC PO

Platené v hotovosti
 080 10 Prešov 10